

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 4. V aastakäik

TEATAJA

15. veebruaril 1930

Ilmub kaks korda kuus

Tellimishind:

Aastas . . .	kr. 2.50
Poolaastas . . .	„ 1.50
Välismaale . . .	„ 5.00
Poolaastas . . .	„ 3.00

Toimetus:

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45
Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35
Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval
12—2 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk.	kr. 40.00
1/2 „	„ 22.00
1/4 „	„ 12.00

Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Tööstusettevõtete seaduslikust lõunast, ületunnitöödest ja nende suhtes nõuetavast vormalisusest. Obligatsioonimaksu seadus. Katse Euroopa majandusliku konsolideerimise poole. Ülevaade meile läinud aasta tööstusest. Teataja kirjavahetus. Kaubandus-tööstuskoja teateid. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Ettevõtete tegevusest. Tolliteateid. Turgude ülevaade. Välisbörseid. Kaubahindu Tallinna börsi kursisedel.

Teie hoiate kokku

aega, vaeva ja raha,

kui teete omad ostud

LEIPZIGI KEVADMESSIL 1930,

mis algab 2. märtsil ja pakub Teile kaupu 10.000 väljapanijalt (nende hulgas Teie erialalt juhtivad firmad) 21 maalt, koondatud ühele kohale.

Üksikasjalisi teateid annab **Leipziger Messamt Leipzigis** või selle au-esindaja Eestis

Vilhelm Borchert, Tallinnas

Vene t. 40, tel. 19-29, postkast 44.

Tööstusettevõtete seaduslikust tööajast, ületunni- töödest ja nende suhtes nõutavaist vormaalsustest.

Ületunnitööde kohta maksmapandud korraldusel puudub juriidiline alus.

Eestis on maksev veneaegne tööstuslik tööseadus (sead. kogu XI köide, 2. jagu, 1913. a. väljaandes) nende muudatustega, mis aset on leidnud meie seadusandluses ja Riigi Teatajais avaldatud. Ajutine valitsus oma üleskutses- teadaandes vabariigi kodanikkudele (Riigi Teataja nr. 1. 27. nov. 1918. a.) deklareerib 8-tunnilise tööpäeva maksmahakkamist tööstuses ja kaubanduses. Teised deklaratiivsed osad sellest teadaandest-üleskutsesest, nagu vähemusrahvuste kultuuromavalitsus, on hiljem seadusandlikult teostamist leidnud. Tööaja normeerimiseks aga Aj. V. poolt püstitatud põhimõtete alusel pole seadusandlikke algatusi tänini järgnenud. (Washingtoni konventsioon, mille ülesandeks on tööaja normeerimine Rahvasteliitu kuuluvais maades 8-tunnilise tööpäeva alusel, pole tänini mitte ainult Eestis, vaid ka mõnes suurriigis seadusandlikku kinnitamist leidnud).

Järelikult tuleb meil oma tööstuse tööaja suhtes käia seni maksva veneaegse tööstusliku tööseaduse järele, mis määrab ära 11½-tunnilise tööpäeva ühevahetusliku päevase töö jaoks (§ 196.) ja 10-tunnilise tööpäeva töölistele, kes osaltki ööseti töötavad (§ 197.). Ja selles ajaulatuses võivad meie töösturid tööstuslikus tööseaduses § 103 äratähendatud sisekorra määrustega oma ettevõtte tööaega normeerida.

Tegelikult on enamus meie tööstusettevõteteist piirdunud 8-tunnilise tööpäevaga, osalt vabatahtlikult, osalt tööinspektorite surve all, kes üle 8 tunni sisaldavad sisekorra määrused seadusvastaselt on kinnitamata jätnud, nõudes ettevõtte määrustes 8-tunnilise tööpäeva fikseerimist. Sagedatel juhtudel ongi see nõudmine täitmist leidnud maksvaid töökaitse-seadusi ja määrusi mittetundvate töösturite poolt, seda enam, et seni polnud takistatud tarviduse korral n. n. „ületunni“ töötamine, mis iseendastki mõistetavalt alati on sündinud tööandja ja tööliste vahelisel vabal kokkuleppel.

Kuna nüüd tööstusettevõtete tööaja ulatus ja jaotus tehakse olenevaks tööinspektsiooni heaksarvamisest töösturilt uute ja raskemate vormaalsuste ja arvepidamise nõudmisega, ker- kib iseendast tööstusettevõtete seadusliku tööaja ja uue korralduse seaduslikkuse küsimus tera- valt päevakorrale.

Nagu eelpool öeldud, ei ole meil seadusand- likult muudetud Vene ajast maksvaid seadusi ja määrusi tööaja kohta tööstusettevõtteis. Aj. Va-

litsuse deklaratsioon, millele lugupidamist on näidanud suur osa meie tööstureid deklaratsioo- ni põhimõtete tunnustamise ja teostamisega, on ja jääb ikkagi deklaratsiooniks, ning sel alusel ei saa lugeda maksvusetuks seadusliku pärvuse teel omaks võetud seadusi ja määrusi ning teha korraldusi, maksvaist seadusist hoopis lahku- nevaid. Ja enne kui seadusandlikult pole muude- tud seni meil maksvusel olevat tööstuslikku töö- seadust, on alusetud kõik tööinspektsiooni nõud- mised tööaja reguleerimiseks tööstusettevõtetes Aj. V. deklaratsiooni põhjal või mõnesuguse ar- vatava diskretsiooni alusel, mida maksev seadus kusi ei tunnusta.

Kuigi maksev tööstuslik tööseadus § 200 määrab ära ületunnitööde mõiste, arvates üle- tundideks töö, mida tööline tööstusettevõttes teeb väljaspool sisekorra määrustes fikseeritud töö- aega, siis käsitades sama seaduse § § 196. ja 197., kus tööstusettevõtete jaoks on ette nähtud 10- ja 11½-tunniline tööaeg, ei saa meil ületun- nitööst juttugi olla: sisekorra määrustes seadus- likult lubatud tööaja fikseerimisega langeb ära igasugune tarvidus ületunnitöödeks.

Peale selle, tööstuslik tööseadus ei sisalda keeldu ületunnitööde tegemises, need on alati lu- batavad vabal kokkuleppel töölistega (sama § 200.).

Tööstuslikus tööseaduses äramääratud töös- tusetevõtete tööaja jaotust edasiarendavad mä- rused (seaduste ja määruste kogu 1897. a. art. 1425. § § 1—21) jaotavad ületunnitööd töölistele sunduslikkudeks ja mittesunduslikkudeks. Sun- duslikud on sarnased ületunnitööd, mis on tarvi- lised tootmisprotsessi tehniliste tingimuste tõttu. Sarnased ületunnitööd tulevad ära tähendada et- tevõtte sisekorra määrustes, nende tegemiseks pole takistusi ei loanõutamise ega teadaande esitamise näol ja lepingutingimused nende suht- tes võivad olla kantud tööliste palgaraamatusse lepingu osas.

Vaatamata sisekorra määrustes äratähenda- tud tööajale ja eelpool tähendatud ületunnitöö- dele on lubatud veel kitsenduseta teha äkiliste rikete puhul hädatarvilisi remonte ettevõtte hoo- nete ja töötamisabinõude kordaseadmiseks, kui nende kordaseadmiseks on olnud kogu tööstusette- võtte või mõne tema jaoskonna edasitöötamise võimalus, samuti on ka takistamatult lubatud üle sisekorra määrustes tähendatud ajajaotuse töö- tada neil juhtudel, kui tulekahju või muude ette-

nägematute asjaolude tõttu töö mõnes ettevõtte osakonnas oli ajutiselt takistatud ja kui see on tarviline ettevõtte täiel hool käimapanemiseks. Nendele töödele võib ettevõtte juhataja asuda otsekohe, kusjuures ainult nendest töödest samal päeval tööinspektorile tuleb teatada (art. 1425 § 15.).

Mis puutub nüüd mittesunduslikkudesse ületunnitöödesse, siis on need tööst. tööseaduse § 200. põhjal lubatavad igakordsel vabal kokkuleppel töölistega, nende tööde tingimuste tööliste palgaraamatu lepinguossa kandmiseta.

Seadluse ja määruste kogu art. 1425 § § 19—21 arendades seda § 200. mõtet tähendavad, et kogu ettevõtte töölistkonna või suuremate töölisgruppide poolt tehtavad mittesunduslikud ületunnitööd on lubatavad tähelepanu väärivail juhtudel vabrikute ja tehaste peaaemeti (meil sotsiaalministri) sellekohasel loal, kusjuures tööinspektoritele on jäetud võimalus edasilükkamatuil asjaoludel nendeks töödeks ajutiselt luba anda. Seejuures on seatud tingimuseks, et tööinspektorid võivad loa andmisest keelduda ainult tähtsail, tähelepanu väärivail põhjusil.

Üksikute tööliste ja vähemate töölisgruppide poolt vabal kokkuleppel tehtavad mittesunduslikud ületunnitööd aga loa andmise määruse alla ei kuulu, vaid nende suhtes nõutakse vaid tööinspektorile teatamist.

Edasi on seadl. ja määruste kogus art. 1425 suhtes tööstusosakonna poolt seletatud, et mittesunduslikkude ületunnitööde loa andmist ei tule siduda nõudmisega tasutingimuste fikseerimiseks või ületunnitööde teadaandes tasu aratähendamiseks, vaid tasutingimuste üle kokkuleppimine on jäetud lepinguosalistele vabaks. (Tööstusosakonna seletus art. 1425. kohta 1909 a., nr. 4468 ja 4714.).

Seega on tööinspektorite poolt töösturitele esitatud nõudmine mittesunduslikkudeks ületun-

nitöödeks tööinspektorilt loaõutamises ja samade ületunnitööde suhtes tasutingimuste äranäitamises täiesti aluseta ja maksvate seaduste ning määruste vastane nõue. Edasi, kui arvestada seega, et meie tööstusettevõtted ei tööta kunagi üle maksvais tööseadusis ning määrustes lubatud tööaja, s. o. üle 10 või 11½ tunni, siis on kõne all olev tööinspektsiooni ületunnitööde üle teadaandmise ja ületundide arvepidamise korraldus üldse ilma seadusliku aluseta ega saa tema ignoreerimine töösturite suhtes esile tuua mingisuguseid pahesid, kõnelemata sellest, et korralduses on art. 1425 tõlgitsetud täiesti vabalt ja oma heaksarvamise kohaselt.

Küsimusele tuleks vaadata ka sotsiaalpoliitilisest ja majanduspoliitilisest seisukohast. Kui sotsiaalministeerium või temale alluvad ametkonnad loodavad käesoleva korraldusega praegust tööpuudust vähendada ja suuremale arvule töölistele tööd võimaldada, siis on see kalkulatsioon ekslik. Meie mehhaniseeritud ja tehniliselt arenenud tööstus ei saa juhuslikkude tööde rohenemise korral hankida tarvilisi oskustöölisi ega võimalda tööstusruumide sissesead ning töötamisabinõude vähesus rakendada suuremat hulka töölisi nende tööde täitmiseks. Suuremates ettevõtetes, kus see tööstustehniliselt on võimalik, ongi juba kahe ja enam vahetusega töö peale üle mindud ja loobutud igasugustest ületunnitöödest. Teiselt-poolt aga pole meie tööstuse produktsioon ja võistlusvõime veel sel tasapinnal, et ta suudaks pakkuda töölistele täiesti rahuldavat töötasu. See asjaolu on töölistkonnale väga hästi teada ja seetõttu ei olda juhuslikkude ületundide vastu, millega on võimaldatud kehva sissetuleku suurendamine seda enam, et sarnaste ületunnitööde puhul harilikult kõrgemat tasu makstakse.

Paremate tootmisvõimaluste ja kättesaadava oskustööjõu olemasolu juures oleksid meie töösturid ise otsekohe huvitatud lühemast tööajast ja ületunnitöödega seotud lisakuludest pääsmisest.

R. Treufeldt.

Obligatsioonimaksu seadus.

V. Simsivart.

Majandusminister on esitanud jaanuari lõpul vabariigi valitsusele ühes tulumaksu vähendamise seaduse ja pärandusmaksu muutmise seaduse eelnõudega ka ühe uue maksu sisseseadmise kavatsuse — obligatsioonimaksu seaduse eelnõu. Selle eelnõu järele pannakse obligatsioonimaksu alla kõik kinnisvaradel võlgadena kindlustatud rahalised kapitalid, välja arvatud eelnõu

§ 2. ettenähtud erandid. Maksu alt on § 2. järele vabastatud: a) nimelised obligatsioonid, kui need olid nimelised vahetpidamata terve poolaasta jooksul, b) krediitasutuste ja teiste aruandvate ettevõtete käes olevad blankoobligatsioonid, kui viimaste või nendega kindlustatud laenude tulud kuuluvad maksustamisele 9. jaan. 1915. a. seaduse VI osa põhjal; c) ärimaksu alla

kuuluvate aruandvate ettevõtete kinnisvaradel kindlustatud blankoobligatsioonid, kui viimaste tulud kuuluvad maksustamisele otsekoheste maksude seaduse § 614. p. 3. põhjal. Obligatsioonimaksu on kavetatud võtta obligatsioonisumma pealt 20 senti igalt sajalt kroonilt poolaastas. Maks tuleb tasuda kaks korda aastas: esimese poolaasta eest — hiljemalt 30. juuniks, teise poolaasta eest — hiljemalt 31. detsembriks. Obligatsioonimaksu tasumise kohustus lasub kinnisvara omanikul. Tasutud obligatsioonimaksu võib kinnisvara omanik võlausaldajalt kinni pidada. Tähtajaks tasumata obligatsioonimaksu pealt arvatakse viivitusraha 1% kuus. Viivitusraha ei ole kinnisvara omanik õigustatud kinni pidama võlausaldajalt. Selle seaduse jõusseastumise ajaks on määratud 1. juuli 1930. a. Selle maksu alla käiksid: 1) obligatsioonid, mis on kantud sisse kinnistusraamatutesse Eesti vabariigi ajal ja mis pole kaotanud oma maksvust 1. juuliks 1930. a., 2) obligatsioonid, mis kantakse sisse kinnistusraamatuisse pärast 1. juulit 1930. aastal.

Nagu seletuskirjast selgub, on obligatsioonimaksu seaduse sihiks katta kavetatud tulumaksu vähendamisest tekkiv puudujääk. Kuid sellele maksule pandud lootused on meie arvates petlikud. Üldse näib obligatsioonimaksu tulutoovus olevat kaunis küsitav. Kui uldisest obligatsioonide summast arvata maha eelnõu § 2. põhjal vabastatud obligatsioonid, siis jääb järele võrdlemisi väike osa obligatsioone; seepärast ka üldine sissetulek sellest maksust saab olema võrdlemisi piiratud. Kahtlemata aga väheneb obligatsioonimaksu seaduse tagajärjel uute obligatsioonide tegemine. Sest peale maksukohustuse sünnitab see seadus nii laenajale kinnisvara omanikule kui ka kreditorile oma keerulise asjaajamise tõttu teatud aja- ja rahakulutust; ka teeb see seadus obligatsioonide kustutamise tülikamaks. Uute obligatsioonide tegemise vähenemisega kaotab aga riigikassa ühekordse sissetuleku tempelmaksu näol 1% suuruses obligatsioonisummast ja sissetuleku teiste vähemate maksude näol.

Katsume jõuda selgusele, missuguseid kuulsid tooks obligatsioonimaksu seadus endaga kaasa? See seadus tooks maksuvalitsusele õige suure, tülika ja kaunis komplitseeritud töö. Selle ülesande teostamiseks tuleks muidugi luua maksuametis eriline jaoskond paljude tööjõududega, mis kujuneks kindlasti õige kulukaks ja sööks ära suurema osa selle maksu sissetulekust. Peale maksuameti koormaks see seadus uue tööga ka kinnistusjaoskondi, kutsudes esile sealgi koosseisude suurenemise. Kuna kavetatud maks,

nagu teisedki riiklikud maksud, kuulub tähtajal mittemaksmise korral sissenõudmisele politsei kaudu, siis tooks ta ka politseile tööd juure. Kõike seda arvesse võttes tekib küll kartus, kas kavetatud obligatsioonimaks isegi fiskaalselt end suudab õigustada, sest tema tulutoovus on enam kui kahtlane.

Ka majanduspoliitiliselt seisukohalt peab tunnistama kavetatud maksu soovimatuks, sest ta kutsub välja krediidi kallinemise. Ehk küll eelnõu järele kinnisvara omanikul on õigus võlausaldajalt pidada kinni obligatsioonimaksu summat, on võlausaldajal võimalus seda maksu üle viia võlgniku peale laenu protsendi kõrgendamisega. Laenu protsent on meil aga juba nii-kui-nii kõrge, seepärast peab hoiduma igasugusest tõuke andmisest laenu protsendi tõusmiseks. Võttes arvesse asjaolu, et blankoobligatsioonid on meie oludes osutunud erakapitali poolt kõige nõuetavamaks krediidi kindlustuseks, võib kavetatud maks mõjuda takistavalt just erakapitali tegutsemisele pikemaajalise krediidi alal. Seepärast osutub see maks eriti soovimatuks.

Seletuskirjas on tähtsa argumendina obligatsioonimaksu kasuks toodud väide, et obligatsioonide kindlaks muutmine avaldab tunduvat mõju tulumaksu sissetulekule, kuna blankoobligatsioonidelt saadav tulu jääb tulumaksu määramiseks täieliselt kindlaks tegemata. See väide on aga täiesti ekslik. Laenude pealt makstud intressid arvatakse maha tulumaksu alla kuuluvast tulust ainult siis, kui maksnik esitab tulumaksu deklaratsiooni juures tõendused nende maksmise kohta ja annab üles intresside saaja nime. Võlausaldaja ei pääse säärasel korral intressidena saadud tulu ülesandmisest ja maksab ka sellelt tulumaksu. Kui aga kinnisvara omanik ei anna mingil põhjusel üles blankoobligatsioonide pealt makstud intresse, siis langeb ta ise vastavalt kõrgema tulumaksu alla. Riigi tulud ei kannata selgi korral. Seepärast ei avalda blankoobligatsioonide tegemine mingisugust mõju tulumaksu sissetulekuile.

Ka ei suuda kavetatud maks mitteausat kinnisvara omanikku takistada maksuraskustesse sattumisel blankoobligatsiooni tegemast kreditoride eest varanduse varjamise eesmärgiga; seesugune operatsioon on niivõrra tulukas, et seda mingisugune maks ei suuda takistada. Pealegi on võimalus ka nimelise obligatsiooniga sama eesmärgi saavutada.

Peale selle ei ole obligatsioonimaksu seaduse eelnõu ka tehniliselt küllalt hästi läbi töötatud ja sisaldab nii mitmeidki redaktsioonilisi ja juurilisi puudusi.

Kõigepealt peab juhtima tähelepanu eelnõu § 2-le. Et § 1. järele üldreeglina käivad maksu alla kõik kinnisvaradel võlgadena kindlustatud kapitalid, siis peaks erandite nimestik § 2-es olema täielisem ja selgem. Näiteks on võlad riigile jäetud nimetamata. Punkt b järele ei kuulu maksu alla „krediitasutuste ja teiste aru andvate ettevõtete käes olevad blankoobligatsioonid, kui viimaste või nendega kindlustatud laenude tulud kuuluvad maksustamisele 9. jaan. 1915. a. seaduse VI osa põhjal“. Siin juhime tähelepanu asjaolule, et 9. jaan. 1915. a. seaduse VI osa räägib kapitalidest, mis kindlustatud võlgadena kinnisvaradel, s. t. kapitalidest, mis on antud laenuks otsekohe kinnisvara kindlustusel. Kui aga blankoobligatsioon on antud edasi pangale kontokorrentlaenu täiendavaks kindlustuseks, siis ei ole siin tegemist kinnisvaral kinnitatud võlga ja seepärast ei kuulu ka säärase laenu tulu maksustamisele 9. jaan. 1915. a. seaduse VI osa põhjal. Kuigi maksuvalitsus paistab ses küsimuses olevat teistsuguses arvamises, ei ole siiski otstarbekohane põhjeneda ühele vaieluse all olevale seadusele. Küsimus on viidud riigikohutusse ja kuni puudub ses asjas riigikohtu otsus, ei ole õige seesugust vaieldavat tunnusmärki seaduse eelnõusse sisse võtta.

§ 5 näeb ette, et nimelise obligatsiooni maksumust vabastamiseks on kinnisvara omanik kohustatud teatama maksudevalitsusele võlausaldaja nime ja tema elukoha. Kinnisvara omanik aga sagedasti ei tea, kellele obligatsioon on edasi antud ja missuguse pealkirjaga, kas nimelise või blan-

kopealkirjaga. Selle saab ta teada alles siis, kui obligatsioon temale esitatakse intresside maksmiseks, mis võib aga sündida ka alles pärast maksumaksmise tähtaega. Kui pärast selgub, et obligatsioon on nimeline, siis on kinnisvara omanik asjata kannatanud, kuna ta § 5. põhjal oli sunnitud maksu maksma ära (§ 21. põhjal võib ta küll makstud summa nõuda tagasi, kuid ka sel juhul on ta ajutiselt asjata kannatanud).

§ 10-dast võib välja lugeda, et kinnisvara omanikule saadetakse maksuleht kõigi, erandita, obligatsioonide kohta, ka nende kohta, mis § 2. järele maksu alla ei kuulu. Kui see on nii, siis sunnitab see kinnisvara omanikule asjata tüli ja sekeldusi; ka maksuameti kuhjaks see üle vastulausetega.

§ 14 ja § 20 sisaldavad vastolu. § 14 järele langeb maksuvõla tasumise kohustus kinnisvara uleminekul uuele omanikule. § 20 järele on uus omanik kohustatud tasuma obligatsioonimaksu ainult aja eest, mil kinnisvara tema omanduses seisis, ülejäänud aja eest aga maksu ei nõuta. Kelle kanda jääb puudu jääk, selle küsimuse jätab eelnõu lahendamata.

Seaduse eelnõus on ka jäetud lahendamata küsimus, kas vastutavad maksuvõla eest kõik kaasomanikud, kui obligatsioon on tehtud kinnisvara mõttelise osa peale, või mitte.

Kõiki eelpool toodud asjaolusid arvesse võttes ei saa kuidagi pooldada selle obligatsioonimaksu seaduse elluviimist.

Katse Euroopa majandusliku konsolideerimise poole.

Euroopa tollirägistikus. — Vabakaubanduse idee ja 8. nov. 1927. ja 11. juuli 1928. a. konventsioonid. — Eesti osa 11. juuli konventsiooni teostamisel.

Üheks maailmasõja raskeimaks päranduseks on ja jääb kahtlemata see peatumatu majanduslik proteksionism, mis kõikjal ikka intensiivselt esile tungides on osanud kõikisugu sisse- ja väljaveokeeldude, kaitsetollide normide ja tuhande teise juriidilise konksu abil Euroopa rahvaste ümber ikka kõrgenevamat Hiina müüristikku luua. Kui juba vanad ja majanduslikult tugevad riigid pole suutnud endid „ajavaimust“, mille algpõhjused peituvad maailmasõja tingimustes ja temale järgnevais viletsusis, mis siis veel rääkida uutest riikidest, mis võrsusid endiste suurriikide varemeil või mis pärast peaaegu lootusetuid silmapilke üle öö võitjatena astusid suurriikide perre,

Seda loomulikum on, et esimeses joovastu-

ses kaotati reaalne mõtlemisviis, et edeva tormijooksuga taheti ka majandusaladel saavutada seda, milleks on vaja aastakümneid püsivat tööd, võrratut kapitali ja laialdasi kaubaturge.

Unustati kõikjal see elementaarne reegel kaubanduslikus elus, et kes oma maa saadusi tahab müüa, see peab ise ka väljast ostma, et kaasaja liikumistehnika on esimeses jões kogu Euroopa loonud ühiseks tervikuks, kus peab valitsema kõige lähem rahvaste koostöö ja tööjaotus, kui ta ei taha murduda ikka järjest suureneva Ameerika majandushegemoonia all.

Umber ses mõttes kutsutigi Rahvasteliidu kaastegevusel 1927. a. sügisel kokku ülemaailmne majanduslik konverents, mis oma konventsioonis 8. novembrist 1927. a. kriipsutas alla, et

maailma heaolu huvides on hädatarviline asuda kõigi kaubanduslike tökete kaotamisele, eeskätt kõigi sisse- ja väljaveokeeldude annulleerimisele ja seejärel, luues ajutise tollirahu, asuda kaitsetollimüüride järk-järgulisele mahalõhkumisele.

Konventsiooni tegevusse astumise tähtjaks määrati allakirjutajate poolt 1. jaanuar 1930 a., eeldusega, et see vähemalt 18 allakirjutanud riigi poolt on selleks tähtjaks ratifitseeritud. Teiselt poolt nõudis rida riike peale ettenähtud 18 ratifitseerimisallkirja veel tingimata rea riikide, nagu Türgimaa, Poola ja Čehhoslovakkia liitumist konventsiooniga, mis fikseeriti 11. juuli 1928. a. lisakonventsioonis.

Vahepeal kiirendas üldist olukorda erinähtus, kus väljendus piltlikult sisse- ja väljaveokeelude negatiivsem osa. Nimelt hakkasid 1928. a. algusest peale ühe esimese-järgu kaubaartikli, toornahkade, kontide ja valmisnahakauba, hinnad rahvusvahelisel turul järsku tormiliselt kerkima ja kestsid kogu 1928. a., kuigi kogu maailma kariloomade brutto-arvus midagi katastroofilist polnud juhtunud, mis oleks toornahkade hinna tõusu õigustanud.

Rõhuv osa eriteadlasi nägi siin vaid võimsat spekulatsiooni ja kasutades valitsevaid sisse- ja väljaveokeelu tõkkeid toornahkadele — oskas ilusat äri teha.

Selle eemaldamiseks kutsuti 8. nov. konventsioonist osa võtnud riigid uuesti kokku ja järeldusena ilmus 11. juuli 1928. a. konventsioon, mis ette näeb toornahkade ja kontide kaubandusel lasuvate tökete annulleerimise 1. jaan. 1930. a. Viimase konventsiooni on ka Eesti vabariik ratifitseerinud ja vastava seaduse põhjal andis meie riigikogu eksport-tolli vabaks: sarved, jõhvid, harjased ja teised loomakarvad, siis looma-, lamba-, hobusenahad, lina, lina-, ja kanepitakud, lina- ja kanepiketruuse jätised, linase, kanepise, dšuu- ja puuvillariide kaltsud.

Toll ümbertöötamata kontidelt ja poolvillastelt kaltsudelt vähendati 0,03 pealt 0,02 kuldfranki pro kilo, kuna ümbertöötamata karusnahkade väljaveotolli annulleerimine tagasi läks. Järelikult on meie kohustused rahvaste südame-tunnistuse ees täidetud, nagu seda 11. juuli konventsioon nõuab. Mis puutub aga 8. nov. 1927. a. konventsioonis, siis on tema Eesti poolt küll alla kirjutatud, kuid et beda oleks ratifitseeritud — seda pole kuulda olnud. Lugu oli nimelt hulga komplitseeritum kui 11. juuli akti juures, meie väliskaubanduslikud suhted on veel võrdlemisi noored ja et siit eemaldada kõiki juhuslikke liblikaid, pahatihti isegi meie riiklikule iseolemisele vaenulikke elemente, on riik sunni-

tud kõva kontrolli pidama rea meie majandusliku alusproduktiooni üle, nagu on või, beekon, munad, linad, kartul jne.

Vastasel korral on tarvis vaid üks õnnetu saadetus, et rikkuda kauemaks ajaks põhjalikult meie välisturgu. Järelikult kirjutab reaalelu meile teatud reservatsioonid ette.

Vahepeal saabusid konventsiooni tingimustes ettenähtud miinimum 18 allakirjutanud riigi ratifikatsiooni-kirjad Rahvasteliidu sekretariaati. Kuid nende seas puudusid just enam oodatud Türgimaa, Poola ja Čehhoslovakkia.

Tekkis äärmiselt komplitseeritud seisukord, sest juhul, kui rida allakirjutanud ja konventsiooni ka ratifitseerinud riike endiselt oma erinõudmisist eelpool-nimetatud riikide suhtes kategooriliselt kinni peavad, ähvardas ülima vaevaga koostatud 8. novembri konventsioon ühes 11. juuli lisakonventsioonidega paratamatult nurjuda.

Olukorra selgituseks ja seisukoha võtmiseks tulid asjast huvitatud riikide esindajad kokku uuele konverentsile, mis kestis möödunud aasta 5.—20. detsembrini.

Siin selgus, et kõik katsed Poolat ja Čehhoslovakkiaat kaasa tõmmata lõplikult hukkusid. Sama kategooriline oli Saksamaa oma nõudmisest Poola kaasatuleku suhtes kinni pidamas. Teiselt poolt aga loobus Itaalia oma nõudmisest Türgimaa suhtes ja kui siis ka veel Rootsi ja Soome avaldasid oma nõusolekuid liitumiseks, siis leppisid Saksamaa, Austria, Ungari, Holland, Belgia, Inglismaa, Põhja-Iirimaa, Prantsusmaa, Põhja-Ameerika Ühisriigid, Luksemburg, Portugaalia, Norra, Lõuna-Slaavia, Helveetsia, Rumeenia ja Daani Itaalia kompromissiga, mille järele sisse- ja väljaveokeelude annulleerimine hakkab juriidiliselt maksma 1. jaan. 1930. a., kuid eritingimusega, et 31. maiks s. a. saavutatakse Poolalt ja Čehhoslovakkialt nende ratifikatsioonikirjad. Eitaval juhul jätavad alla kirjutatud ja ratifitseerinud riigid endile täielise tegevusvabaduse. Loobuvad aga viimased oma eraldavaist seisukohtadest, siis on põhjust arvata, et 30. juuniks 1930. a. sisse- ja väljaveokeelud Euroopa suurimas osas annulleeritakse.

Et hoiduda nende ülima jõupingutusega koostatud konventsioonide nurjumisest, mis juba Poola ja Čehhoslovakkia eraldumise tõttu tublisti on moraalselt kõigutatud — on Rahvasteliidu majandusnõukogu asjast kinni haaranud. Ühel tema istangul möödunud jaanuari lõpul rõhutas eriti Inglise välisasjade sekretär Henderson selle konventsiooni tähtsust, mille eesmärgiks on eksport- ja importkaupade sisse- ja väljaveokeelude kaotamine, millise otstarbekohane lahenda-

mine aitaks Euroopas luua normaalelutingimused, kartes ikka suurenevamat tööpuudust, teeks otsa lõpmatule tollisõjale.

Lõputulemusena otsustas Nõukogu kokku kutsuda 17. veebruariks üle-maailmse tollirahu konverentsi ja tema esimeheks määrata endise Daani välisministri Moltke.

Ka meie vabariik on saanud kutse ja tema esindajatena sõidavad majandusminister Zimmermann ja välisministri abi A. Schmidt. Milline on meie esindajate seisukoht — see loomulikult on praegu saladus.

Teiselt-poolt ei taha meie ka prohvetid olla ja 17. veebruari konverentsile tema tulemusi ette näha.

Kuid küllalt iseloomuline on fakt, et Nõukogude Venemaa esialgu keeldub kategooriliselt ühinemast tollirahu mõttega. Ka on Prantsuse saadikutekojas tollirahu suhtes rida arupärimisi esitatud tööminister Loucheur'ile, kuivõrra on kaitstud Prantsuse tööstuse, eriti aga põllumajanduse, huvid 17. veebr. konverentsil.

Arthur Kummel.

Ülevaade meie läinud aasta tööstusest.

(Algus K.-T. Teatajas nr. 3.)

Murrud ja kaevandused. Selles rühmas töötasid 1. nov. 1929. a. 16 suurettevõtet, töötajate koguhulgaga 2694 in. Viimane arv on väga kõikuv, sest näiteks 1. juuli peale oli sellesamas rühmas 4869 in.

Põlevkivikaevandused on selle tööstusrühma kõige tähtsamad ettevõtted. Praegusel ajal suurim ettevõtte on riigi põlevkivitööstus, kus tegutseb ligi 1200 inimest. Põlevkivitoodang näitab kindlat kõvenemistendentsi. Kui 1922. a. keskmine põlevkivitoodang oli 11.577 tn. kuus, 1923. a. — 17.051 tn., 1925. a. — 19.888 tn., 1928. a. — 26.529 tn., siis 1929. a. suvekuude toodang on ligi 35.000 tn. kuus; talvepoole langeb aga toodang.

Erapõlevkivikaevandustest tegutsesid läinud aastal „Port-Kunda“ kaevandus Rakvere juures, A.-S. „Küttejõud“ ja A.-S. „Eesti Kiviõli“ Püssi jaama läheduses. Teised kontsessioonäärid jätkasid uurimisi.

Läinud aasta sündmustest meie põlevkivitööstuses peaks märkima Eestimaa õlikonsortsiumi õlivabriku seismajäämist Tüksamäel, milline seisak aga olevat ajutine ja tingitud mõnedest tarvilistest tehnilistest ümberkorraldustest õlivabriku sisseseadetes; ka turu leidmine õliproduktile on teinud raskusi.

„Eesti Kiviõli“ A.-S. kaevanduses algasid läinud suvel edurikkad katsed uue utmis-tunnelahjuga, mis seni kestavad vahetpidamata. Inglise firma Goldfields Ltd, kes on Eestis suuremaid kontsessioonääre, on huvitatud sellest ahjust ja sellega käisid kohapeal katsestamas Inglise eksperdid. Ühenduses Püssi ahjuga tehti katseid välismaal ka mitmete teiste retortidega. Nende katsete tagajärg annab loota lähemas tulevikus mitme uue õlivabriku käimalaskmist ja suurema kapitali investeerimist Eesti õlikivitööstusesse,

milline asjaolu, kui see täiel määral teostatakse, tootab muuta meie Virumaa suuremaks tööstusnurgaks. Üheks järelduseks sellest oleks, et tööpuuduse asemel tekiks meil siis tööliste puudus.

Järgmine huvitav edusamm, mis on tehtud 1929. aastal — on kiirrongide vedurite üleviimine õliküttele, milleks meie põlevkiviõli osutus väga rahuldavaks, nagu ta juba mitmet aastat rahuldab meie sõjalaevade küttenõudeid.

Jääb loota, et käesoleval aastal juba kõik vedurid viiakse üle õliküttele, mis elanikkudele oleks enam vastuvõetav.

Lõpuks oleks märkida riigi põlevkivitööstuse bensiinivabriku ehitamist, mis valmib käesoleval aastal ja loodab sügisest peale igapäev turule lasta 15 tn. bensiini. Seega rahuldatakse ligi 50% siseturu nõudest kodumaa bensiiniga. Loodetavasti uute õlivabrikute käimalaskmisega ehitatakse teisi bensiinivabrikuid, mille toodang rahuldaks mitte üksi Eesti, vaid ka teiste Balti riikide nõudmisi.

Järgmine mäetööstuse haru meil on kaltsiidikaevandused. Kaltsiiti on meil mitmes kohas Eestis, aga seni eksporteeritakse seda peamiselt Saaremaalt. Kuid seni on suudetud rahuldada vaid väga väikest osa kogunõudest, nõnda et sel tööstusel seisavad ees laiad arenemisvõimalused. Ühte, läinud aastal asutatud, kaltsiidikaevandusse on suuremal arvul mahutatud väliskapitali ja on loota, et lähematel aastatel kaltsiitkivi eksport tõuseb mitmekordselt. Tagavarad meil on väga suured. Ka Vasalemmas hakati läinud aastal kaltsiiti kaevama Tallinna tselluloosivabriku jaoks.

Edasi oleks nimetada huvitavaid uurimusi, mis on tehtud meie Kalana marmori kohta ja mis annavad häid väljavaateid.

Kipsitööstus viimasel aastal on veidi tagasi lainud, Soomes kokkutõmbunud ehitustööde tõttu. Aastast toodangut hinnatakse 8000 tonni ümber, s. o. palju alla veneaegse toodangu.

Tulekindel savi, mida Võru ja Irboska ümbruses hiljuti hakati välja kaevama, leiab iga aastaga järjest suuremat turgu kodumaal ja seda savi veetakse ka Lätti ja Soome.

Kuna meile igal aastal impordeeritakse ligi 40 miljoni sendi eest šamottkive ja põlevkivitööstuse arenemisega tulekindlate saaduste järele nõudmine tõuseb, siis tasuks juba ära Eestis tulekindlate kivide tehase asutamine. Peale harilikude tulekindlate telliskivide see tehas valmistaks ka igasuguseid põletatud plaate ja happelkindlaid torusid ja nõusid.

Vosvoriiditööstus Ülgastes, mille aastane toodang on ligi 1000 tonni jahvatatud vosvoriiti, on tingimata väga tarviline ettevõtte ja tuleb igapidi selle saadust kodumaal levitada, ühtlasi teid otsides vosvoriidi vääristamiseks. Kahjuks annab kapitalipuudus ennast valusalt tunda selle tööstuse arendamisel. Kuid vab. valitsuse kaasabil on loota selle tööstuse laienemist 1930. a.

Ajajooksul peaks rööbiti meie vosvoriiditööstusele arenema superfosfaaditööstus, sest meie ostame superfosfaati aastas ligi 1½ miljoni kr. eest, ning andmete järele see hulk peaks tõusma kuni 5 miljoni kroonini, — arv, mis kindlasti suudaks superfosfaaditööstust meil ülal pidada. Viimased uurimused vosvoriidi ümbertöötamise alal annavad loota, et küsimus on kergesti lahendatav ning mõne meie seisvatest suurtehadest võiks sel alal tööle rakendada.

Mineraalide ümbertöötamise rühma kuuluvad peamiselt meie ehitusmaterjalide valmistamise tehased: tsemendi-, lubja-, kipsi-, savi-, klaasi- ja telliskivitehased. Nende kohta oleks ütelda, et läinud aasta ei olnud sellele tööstusalale kaugeltki soodus, sest kui 1. VII ettevõtete koguarv oli 46 ja töötajaid — 2216, siis 1. XI peale on see langenud vastavalt 43 ja 1397 peale.

Kahest meie tsemenditehasest, milles normaalolukorras tööd leidis kokku üle 1000 inimese ja mille aastane toodang oli üle 800.000 püti tsementi, on üks sunnitud seisma, kuna kodumaa turg suudab mahutada kõigest ligi 200.000 pütti, aga väljaveovõimalused on väga piiratud. Loodetavasti lähemas tulevikus avaneb võimalus ka teisel tehasel hakata tegutsema, kui kodumaal suureneb tsemendi tarvitus, mida on oodata betoonmaanteede ehitamisega ja betoonehituste levimisega.

Klaasitehadest, mis Eesti iseseisvuse ajal on märksa edenenud, oleks märkida Eidapere klaasivabriku ülesehitamist viimase aja tehnika kohaselt, mis lubab selle vabriku saadustel välis-turgudele siirduda. Teised meie klaasivabrikud kannatavad üldiselt turupuuduse ja ebaausa võistluse all, peamiselt sisseveetavate kaupadega.

Telliskivitehased põevad teatavat kriisi, sest et senine Soome turg kaob vähehaaval, aga siseturul ilmus läinud aastal uus võistleja — Balti Puuvilla Vabriku näol, kes suurel hulgal hakkas valmistama põlevkivituhast telliskive, mille hinnad on võrdlemisi odavad. Kui see uus kivi osutub täitsa ehituskõlvuliseks, siis ahvardab telliskivitööstust kriisi mitte üksi Põhja-Eestis, vaid kogu Soome lahe kaldal, sest et põlevkivituha-telliskive võib väga odavalt ja piiramata arvul valmistada.

Keemiatööstuses on 31 suur- ja kesktööstuse ettevõtet, kus tegutseb ligi 800 inimest. See tööstusrühm on, samuti kui metallitööstuski, tugevasti kokku tõmbunud Eesti ajal (Maieri vabrik, mõned tulitikuvabrikud). Meie keemikute auks peab aga mainima, et kodumaa tehased on hakanud valmistama paljusid seni sisseveetavaid aineid ja arendanud isegi eksporti uute ainete väljatöötamisega (kunstsarv). Arvestades meie turu võimalustega peab tähendama, et meie keemiatööstusel oleks veel võimalus arendada; muuseas tasuks ära asutada tehas väetisainete väljatöötamiseks; andmete järele meie põllumajandus lähemal ajal tarvitab lämmastikväetist koguväärtuses ligi 2 miljoni krooni ja superfosfaati ligi 5 miljoni krooni eest. Nende saaduste valmistamiseks ei puudu meil tarvilised toorained.

Põlevkivi õlitööstuse arenemisega loodetavasti tekivad need keemiaettevõtted, milleks põlevkiviõli annab rikast toorainet.

Ühest väga tarvilisest meie keemiatööstuse harust, mis aga kahjuks on kokku kuivanud, oleks veel nimetada puu kuiva destilleerimist, kolofooniumi ja terpentini rafineerimist. Neid aineid veetakse meil sisse ligi 200.000 krooni eest aastas.

Edasi oleks nimetada veel mõnd keemiatööstuse ala, mis meil on söödis, nagu kalarasva ekstraheerimine. Meil on olemas küllalt rasvaik-kaid kalu, mida võiks kasulikult ümber töötada siseturu jaoks, kuid puudub algatus ja kapital. Iga aasta veetakse sisse ligi 80.000 krooni eest kalarasva mitmesugusteks otstarveteks.

Siis peaks nimetama liimitööstust, mille laienemine oleks soovitatav — veame ju sisse iga aasta ligi 8 miljoni sendi eest mitmesuguseid liime.

Lõpuks, kum mit tööstus, mis algas väik- selt peale, on juba arenemas suurtööstuseks ja võistleb edukalt sisseveetavate kaupadega.

Nahatööstuses on 29 suur- ja kesk- tööstusettevõtet, milles leiab ligi 650 inim. teenistust. Olgu tähendatud, et läinud aasta lõpul oli asutamisel veel mitu uut nahavabrikut, mis seda tööstusharu märksa suurendavad.

Väljavaated meie nahatööstuse arenemiseks ei puudu.

Möödamannes olgu tähendatud, et karusnahk- loomade, nagu sinihallide rebaste, kasvatamine oleks meie kliima juures väga tulutoovaks ette- võtteks. Nõudmine nende nahkade järele on ala- line, eriti välismaal. Edasi, ka kodujäneste kas- vatus peaks meil end ära tasuma, kuna läinud aastal statistiliste andmete järele veeti sisse ainuüksi kodujäneste nahku 1.010.324 krooni eest.

Paberitööstus näitab viimasel ajal tõusu. Siin tegutseb 24 ettevõtet üle 2500 tööta- jaga. Välja veeti neid saadusi 1928. a. ligi 12½ miljoni krooni väärtuses. Tänavu on oodata suu- remat elavust paberisaaduste väljaveos, eriti Nõukogude Venemaale.

Vaatamata meie paberitööstuse arengule vee- takse meile ikkagi sisse üle 2 miljoni krooni pa-

berikaupa aastas, mis pärast oleks soovida, et siin kodumaa tehased suudaksid siseturu nõudeid täi- ta võimalikult suuremal määral.

Poligraafiatööstus näitab kindlat stabiilsust juba mitmendat aastat, nii tööstuste arvu (60) kui ka töötavate isikute (ligi 1700) poolest. Sellel tööstusharul vaevalt on oodata suuremat elavust lähemas tulevikus.

Toidu, maitseainete ja jookide tööstus on kõige mitmekesisem, kus tekib ka alalisi, kuigi väikesi, muudatusi. Siin töötab ligi 45 suurtööstust 2½ tuhat töölisega ja 110 kesk- tööstust ligi 1000 töölisega. Viimasel aastal on ehitatud juure mõned moodsad tehased, mis hak- kavad isegi ekspordiks töötama. Sel tööstusha- rul seisab veel ees arendamisvõimalus kalaümber- töötamise kui ka aia- ja puuvilja kuivatamise alal, sest need alad on meil veel puudulikult are- nenud.

Kehakatte- ja pudukaupade tööstuses on 9 suurt ja 48 kesktööstusette- võtet, milles töötab üle 1800 inimese. See rühm näitab kindlat arenemistendentsi, kuna töötajate arv on tõusnud ligi 50%.

Selles rühmas oleks soovida veel mitme ar- tikli valmistamist kodumaal, et ei tarvitseks sisse

Nõudke täisväärtuslikku üle maa tuntud ja nõutud

õlut,
mõdu,
limonaadi

L
I
V
O
N
I
A

Saadaval igal pool!

Laod:

Tallinnas „Vellamo“
Klaasingi 11.

Narvas, Rakveres, Tapal,
Kiltsis, Valgas, Viljandis,
Petseris, Tõrvas, Elvas ja
Põltsamaal.

Tartus, Kalda 5/6. Tel. 2-38.

vedada artikleid, nagu on seda mänguasjad, ilu-
asjad jne.

Ehitustööstuses 1. novembri 1929. a. peale oli 21 suur- ja kesktööstusettevõtet ligi 930 töötajaga, kuna suvel oli see arv üle 1200. Peale nende veel hulk väiketööstuse iseloomuga ettevõtteid, nõnda et ehitustöölise arv meil tõuseb kaugelt üle 2000 inimese. Suurematest ehitustöödest oleks nimetada 1929. aastal: uute raudteede ehitamine, Tallinna ja Ellamaa elektrijaamade laiendamine, mõned suuremad hooned maakonnalinnades, maanteede ja sildade ehitamine, harilike elamute püstitamine jne.

Ehitustööstuses ei ole meil oodata elavust enne, kui sellele alale pole suuremal hulgal väliskapi-

tali juure tõmmatud. Edasi peab tähendama, et vilunud ehitustöölisest on meil suuri puudusi, mispärast pahatihti ka loõ headus lonkab või ehitus läheb kalliks.

Elektrijaamad ning gaasi- ja veevarustus. Sel alal tegutseb meil 13 suur- ja kesktööstusettevõtet ligi 800 töötajaga, millised arvud viimase aasta jooksul püsivad stabiilsena.

Läinud aastal oleks märkida Tallinnas, Ellamaa ja Ulila elektrijaamade laiendamist, Viljandi linna elektrijaama sulgumist Ulila elektri peale üleviimise tõttu ning Põltsamaa ja mõne teise väiksema elektrijaama avamist.

Dipl.-ins. A —n.

Kaubandus-tööstuskoja Teataja kirjavahetus.

Äriraamatute tempelmaksustami-est.

Küsimus: Mul oli juhus, kus minu äri-
raamatud, mis olid esitatud maksujaoskonnale avaldise lisadena, tempelmaksustati 10 senti leheküljelt. Seejuures tõsis tempelmaksu summa seevõrra suureks, et see juha ületas edasikaebuse puhul saadud maksu vähendamise. Kas on see tempelmaksustamine seaduslik ja milpuhul oleks võimalik sellest vabaneda? Kaupmees.

Vastus:

Tempelmaksu võtmine on tempelmaksu tariifi § 2 ette nähtud ja selle tempelmaksu alla ei käi äriraamatud ainult sel juhul, kui maksujaoskonnast ühes asitoimetusega saadetakse otsekohe maksude valitsusse. Seepärast on soovitatav edasikaebuse puhul räämatuid maksujaoskonnast mitte tagasi võtta, vaid lasta maksujaoskonnal need ühes asitoimetusega esitada otseteed maksude valitsusele.

Tulekahju signalisatsiooni sisseseadmisesest äriettevõtetes.

Küsimus: Palun lahkesti vastata, kuidas tuleks odavasti ja lihtsate abinõudega seada sisse tulekahju signalisatsioon vähemates äriettevõtetes.

Tööstur.

Vastus: Kauplus-, tööstus- ja laduruumes, kus puudub alaline valve ja kallihinnaliste tulekahju signaalaparatuuride ülesseadmine on raske läbi viia ning nõuab palju kulu, võib soovitada järgmist võrdlemisi odavat ja täpselt töötavat sisseadet:

Signaali andjaks vajame harilikku elavhõbe-termomeetrit, mis on lülitatud elektrikella ahelasse, nii et soojuse mõjul kerkiv elavhõbe, mis on hea voolujuht, teatava kraadi juures signaalkella vooluringi ühendab ning kella paneb helisema. Kella juhekontaktid peavad olema otstega viidud termomeetri-klaastorusse — üks neist selle kraadini, mis ruumis, milles asetseb termomeeter, näitab hädaohtlikku soojust. Soojemates ruumides olgu üks kontakt 55° C, jahedamates — 20° C juure kinnitatud. Kui soovitakse, võib selle kella läbi sellekohase transformaatori ühendada ka valgustusvõrguga, siis pole tarvis hoolitseda patareide eest ja võib kella töötamisele olla alati kindel.

Kergesti süttivate ainete veoost reisijatelaevadel.

Küsimus: Kas meie kodumaa sadamate vahel sõitvatel reisijatelaevadel on lubatud vedada bensiini, piiritust, petrooleumi, naftat ja teisi saaraseid kergesti süttivaid aineid? Kui nende ainete vedu ei ole lubatud, siis millise ja kelle poolt välja antud seaduse või määrusega on see keelatud?

Laevnik.

Vastus: Erimäärust kergesti süttivate ainete veo kohta reisijatelaevadel seni maksma pandud ei ole ja nende ainete vedu võib sündida kooskõlas „Tallinna kaubasadama sunduslikkude määrustega“ — VI osa §§ 3 ja 9 („R. T.“ 109/110 — 1923. a.) ja teede- ning sõjaministri määrustega „laskemoona- lõhke- ja lämmastavate ning teiste mürgiste ainete vedamise kohta raud-, veeteedel ja voois“ §§ 33—46 („R. T.“

13/14 — 1925. a.). Nimetatud määrused maksavad meil seni, kuni ei ole vastu võetud ja ellu viidud selle kohta käivaid erimäärusi, milliste kava seati kokku juba 1927. a. Nende erimääruste kava kohta avaldas ka Kaubandus-tööstuskoda oma arvamise ja esitas vastavad parandusettepanekud, käsitledes seejuures analoogilisi määrusi Lääne-Euroopa riiges, kuid tänaseni pole neid määrusi veel maksuma pandud.

Kas on põllusaaduste ostuks äridele vajaline eriline äritunnistus.

Küsimus: Minul on maal N. jaama lähedal talurahva-kauplus, mis töötab II järgu äritunnistuse alusel. Möödunud aastal ostsin üles kartuleid ja muid põllusaadusi edasimüügiks samas kaupluses. Nüüd nõuab maksuinspektor, et ma põllusaaduste ülesostu tarbeks tagant-järele veel III järgu äritunnistuse lunastaksin. Palun teie auväärt lehes seletada, kas on see nõudmine seadusepärane ja missugusel seadusemäärusel see põhjeneb. Maakaupmees.

Vastus: Ärimaksuseaduse § 449 lisa artikli II järgu § 2 alusel on II järgu äridel lubatud „ülesost ärilisel otstarbel edasimüügiks Eestis ehk väljaveoks välismaile, enam kui Kr. 25.000.— kuni Kr. 150.000.— eest aastas:

a) igasuguseid kaupu peale selle, mis näidatud selle punkti täht b all, ilma et selle jaoks kuskil kaubandusettevõtteid ja laduruume peetakse, ja

b) kodumaa tooraineid, põllumajanduse ja metsatööstuse saadusi, niisama ka koduloomi ja -linde ilma selleks kuskil äriasiatise pidamata.“

Kui võtta tähelepanemisele, et II järgu äriettevõtetele on lubatud kaupade tükeldatud müük väikekaupmeestele kui ka tarvitajale, siis näeme, et § 449 lisaartikli II järgu § 2 jagab ülesostu kahte ossa: esiteks — igasuguseid kaupu, ja teiseks — kodumaa tooraineid, põllumajanduse jne. saadusi. Sellest tuleb järeldada, et seaduseandja tahtmine on olnud, et igal osal tuleb lu-

nastada omaette vastav äritunnistus, kuna neid osasid seadus vaatleb kui erinevaid kaubanduslikke ettevõtteid.

Ka on end. Vene Senat seletanud, et ettevõtteid, milliste tegevus ei seisa mitte üksnes ülesostu arvete õiendamises, vaid ka iseseisvates ostudes ja ülesostetud kaupade ekspordeerimises teatavas rajoonis, tuleb tingimata lugeda iseseisvateks ettevõteteks, mis ärimaksu alt vabastatud ei võid saada. (Vene Senati ukaas 17. maist 1911. a. nr. 57779.)

Sellest seisukohast minnes välja on maksuameti nõudmine, et kartuli ülesostmiseks tuleb talurahva-kauplusel lunastada eriline vastav äritunnistus, seadusepärane.

Sellel seisukohal püsib ka meil otsekoheste maksude peakomitee, kuna ka riigikohus 4. veebruaril s. a. selle seisukoha oma otsusega õigustas. Riigikohtu otsuse motiivid ei ole küll veel teada, aga arvatavasti ei lähe need lahku ülal ettetoodust.

Meie ärimaksuseadus on üldse iganenud. Meil nurisetakse maksumorme üle, olgugi et viimased viimasel ajal on kujunenud võrdlemisi mõõdukaiks, kuid meie maksumaksjate ringkonnad ei ole seaduse enda kui säärase peale pannud rõhku. Ja nii leiame meie ärimaksuseadusest mitmeid „pärlid“, mis küll õndsalt Vene ajal võisid olla õigustatud, praegusel korral aga tegeliku eluga kuidagi ei sobi kokku. Ilustuseks võiks siinkohal tähendada, et meie III järgu kauplused ärimaksuseaduse täpse mõiste järgi ei tohiks kaubelda tee, kohvi, suhkru, riisi ja teiste säärase välismaa kaupadega, kuna need kaubad kuuluvad „koloniaalkaupade“ liiki. Milline meeleus oleks aga takistada nende kaupade müüki väikepoodides.

Järeldus sellest: Ärimaksuseadus tuleb algusest lõpuni võtta revideerimisele ja maksustamise aluseid ajanõuetele kohandada.

R. B.

Kaubandus-tööstuskoja teateid.

Kesk- ja väiketöösturite seisukoht iseseisva kesk- ja väiketööstuse kutseesinduse loomise küsimuse kohta.

Nagu ajalehes tugevalt üldiselt teada, õhutab Tallinnas tegutsev „Üleriiklik Käsitöömeistrite

Keskkoondus“ juba pikemat aega mõtet, kutsuda ellu iseseisvam käsitöökoda või kesk- ja väiketööstuse kutseesindus. K.-t.-koja kesk- ja väiketööstuse sektsiooni täiskogu on küsimust korduvalt arutanud ja asunud kavatsuse kohta täiesti eitavale seisukohale. Ka Tartu, Rakvere, Valga ja teiste linnade töösturite ühingud on

iseseisva kesk- ja väiketöösturite kutseesinduse loomise kavatsuse mõistnud hukka.

23. jaan. s. a. peeti Tallinnas töösturite ühin- gute ja kesk- ja väiketöösturite esindajate koos- olek, millest võtsid osa: Narva, Virumaa, Võru, Valga, Pärnu, Tartu töösturite ühisuste esinda- jad ja töösturite esindajad Paidest, Viljandist ja Tallinnast.

Kõik esindajad teatasid koosolekul, et tööstu- rite ühised, samuti kesk- ja väiketöösturid, on iseseisva kutseesinduse või koja loomise mõtte mõistnud hukka ja et Tallinnas tegutseval „Üle- riiklikul Käsitöömeistrite Keskkoonduisel“ ei ole poolehoidu provintsis.

Koosolek asus üksmeelselt järgmisele seisukohale: 1) Väike- ja kesktööstuse seaduseelnõu näeb ette „väike- ja kesktööstuskoja“ ellukutsu- mise, millest seaduslikult võtaksid osa ka kesk- ja väiketöösturid, milleks ei ole aga mingisugust tarvidust, sest kesk- ja väiketööstureil on juba oma esindus Kaubandus-tööstuskoja V sektsiooni näol, kes lahendab kesk- ja väiketööstusesse puu- tuvaid küsimusi ja nende nimel avaldab arva- mist.

2) Iseseisva Koja või kutseesinduse ülalpi- damine ühes hulga töösturite kogude ja ameti- tega nõuaks kesk- ja väiketööstureilt ainult palju suuremaid kulusid, kui Kaubandus-tööstuskoja V sektsiooni ülalpidamine ja ei võimaldaks kesk- ja väiketööstureil oma huve kaitsta sama eduga kui Kaubandus-tööstuskoja kaudu.

3) Kesk- ja väiketööstureil ei ole midagi selle vastu, kui isikuile, kes käsitöö või tööstuse alal tegutsevad äritunnistusega, kutsutakse ellu oma kutseesindus või -koda. Muidugi võiks selle samu võtta ette ainult siis, kui käsitöölised ise pooldavad niisuguse kutseesinduse loomist.

4) Koosolek leiab, et kõigi kesk- ja väike- tööstusesse puutuvate küsimuste otsustamise juures arvestataks kesk- ja väiketöösturite sea- dusliku esinduse, s. o. Kaubandus-tööstuskoja V sektsiooni seisukohaga.“

Äride register

jaanuarikuu teisel poolel.

Registreeritud firmad:

1. A.-s. „A t l a“, Tallinn, marmori, dolomiidi j. t. mineraalide kaevandus, põhikapital Kr. 120.000.— Juhatuse liikmed: Emil Sarlin, Petter Forsström, Fredrik Forsström, Constantin Vachmann, Villem Reinok, Felix Paulberg, asjaajaja-direktor Felix Paulberg.
2. Varvara Berežkova, restoran „Must Kass“, Petseri.

3. David Birin, Pärnu toornaha ja kaltsude kauplus.
4. P. Blitek & Co, Eesti-Poola petrooleumi ühi- sus „Eestipolmin“, Tallinn, nafta ja nafta- saaduste sisse- ja väljavedu; täisühing, täis- osanik Piotr Blitek, prokurist Eugen Schütz; osakapital Kr. 3.000.—
5. Peeter Boltov, Mustvee alev, tee- ja söögi- maja.
6. Elfriede Deluttré, pruugitud asjade kaup- lus „Orient“, Tallinn.
7. Ber Gelb, Tartu, metsatööstus.
8. J. Goldberg ja poeg, Pärnu, manufaktuuri- ja karusnahakauplus; täisühing; täisosanikud Josep ja Leopold Goldberg; osakapital Kr. 1.000.—
9. Amanda Hiir, Tallinn (osak. Tartus), toi- duainete- ja puuviljakauplus.
10. Leo Hirschfeldt, Pärnu, metsakontor.
11. Jaan Jakobson, Elva al., puusärgiäri.
12. Valentina Javorsky, Tallinn, kübaraäri.
13. Hans Johnson, Velise v., hobusepostijaam.
14. Jaan Juksaar, Tallinn, toiduainetekaupl.
15. Pauline Jürgenson, Jõhvi alev, pudu- kauplus.
16. Agathe Kirschenberg, Antsla alev, pagariäri.
17. Karl Kleinson, Meremäe v., vesiveski.
18. Karl Kolberg, Tallinn, majandustarvete kauplus.
19. Karl Kongs, Harku v., hotell-restaurant.
20. Eduard Kuusik, Mäksa v., talurahva- kauplus.
21. August Laas, Vaabina v., talurahvakaupl.
22. Johannes Laas, Tartu, toiduainetekauplus.
23. Laevasõidu ja merekaubanduse a.-s. „Eesti Laevandus“, Tallinn, juhatuseliikmed Konstantin Kursk, Peet Rass, Karl Uusmann; põhikapital Kr. 150.000.—
24. Abram Levin, Pärnu, majatarvete kauplus.
25. Hermann Levin, Pärnu, naha- ja kingsepa- tarvete kauplus.
26. Ida Mahr, Pärnu, nõõritööstus; prokurist Friedrich Mahr.
27. Nicolai Malm, Pindi v., väikekauplus.
28. Mihkel Margus, Palupera v., talurahva- kauplus.
29. Gustav Minter, Tallinn, lihakauplus.
30. Linda Männik, Elva, pagariäri.
31. Georg Naelapea, kirjastus „Oliõn“, Tartu.
32. Martin Nahkur, Mõisaküla, pagariäri; pro- kurist Alma Nahkur.

33. H. Nasolevitsch ja Ko „Modern“, Narva, manufaktuuri-, moe- ja pudukauplus; täisühing, täisosanikud Elga Grinberg, Helene Nasolevitsch, Hirsch Uscharov; prokurist Leiba Grinberg; osakapital Kr. 5.000.—
34. Heldela Neufeldt, Tartu, vorstitööstus; prokurist Osvalt-Elmar Neufeldt.
35. Aleksander Nihfer, Tallinn, toiduainetekauplus.
36. Osvald Nurk, Tartu, toiduainetekauplus.
37. Johannes Gottlieb Nyman, keemiatööstus „Estonia“, Tallinn.
38. Adalbert Oberleitner, Tartu, elektrotehnikaäri.
39. Anna Osoliin, Tartu, toiduainetekauplus.
40. Mihkel Paris, Tähtvere v., toiduainetekauplus.
41. Julius Pau, Tallinn, toiduainetekauplus.
42. Jüri Paurmann, Tallinn, toiduainetekauplus.
43. Helene Pedassaar, Tartu, toiduainetekauplus.
44. Piiritusepuhastamise vabrikute o.-ü., Tallinn, juhatuse liikmed Ernest Rosen, Richard Pistohlkors, Carl Schilling; juhatuse liikme kandidaat Wilhelm Behrmann; asjaajaja-direktor Konstantin Weymarn; prokurist Nikolai Stackelberg; põhikapital Kr. 750.000.—
45. Hermann Pirovits — Esimene Tallinna valmisriietekauplus, Võrus.
46. Anna Pirs, Narva, vanakraamiladu.
47. K.-m. Vennad Prüüs, Tartu, raadio-, grammofonide, fototarvete, jalgrataste jne. kauplus; täisühing, täisosanikud Elmar ja Harry Prüüs; osakapital Kr. 30.000.—
48. Evald Pärn, Tartu, kiviraiumise tööstus.
49. Alma Raid, Jõgeva al., toiduainetekauplus.
50. Johannes Ratassep, Tallinn, trükikoda.
51. Voldemar Roger, Pärnu Piimatalitus, Pärnu.
52. Mihkel Rosenberg, Soosaare v., pagari-tööstus.
53. Rudolf Rosenfeld, Tallinn, riide- ja pudukauplus.
54. Debora Rubanovitsch, Tartu, valmisriieteäri; prokurist Leiser Jankel Aranovitsch.
55. Peet Saarepera, Puiatu v., metsatööstus.
56. Tõnis Saarepera, Suure-Kõpu v., metsatööstus.
57. Eduard Seedur, Türi, lihakauplus.
58. Johann Seelmann, Pärnu, kalatööstus ja saun.
59. Peeter Seil, Tallinn, mehaaniline ehitus- ja mööblitööstus.
60. Karl Simon, saeveski ja ehitusmaterjalide ladu, end. Konstantin Jürgens, Tallinn.
61. Pavel Snetkov, Valga, kringlitööstus.
62. Albert Sukles, Tallinn, tubakakauplus.
63. Paul Säkki, Narva v., segakauplus.
64. Peeter Sült, Mõisaküla, pagariäri.
65. Jaan Taevere, Olustvere v., toiduainete- ja pudukauplus.
66. Liina Tamdal, Tallinn, toiduainetekauplus.
67. Karl Tamman & Stefan Traustel, kaubandus- ja tööstusühisus, Tallinn, mitm. kaupade import ja eksport ja tööstusettevõtted; täisühing, täisosanikud Karl Tamman ja Stefan Traustel; osakapital Kr. 20.000.—
68. Luise Tikmann, Tallinn, toiduainetekauplus.
69. Heinrich Tofer, Tallinn, riideäri.
70. Ernst Tomson, Tallinn, kaubanduskontor (mitm. õlid, nafta).
71. Miina Traks, Pala v., tuuleveski.
72. Aleksander Treisalt, Tallinn, kellade kauplus ja parandus.
73. Johanna Triefeldt, Rakvere, raamatu- ja kirjutusmaterjalikauplus.
74. „A. Tõllasepp“, Viljandi, raamatu- ja kirjutusmaterjalikauplus, ainuisiklik äri- pidaja Ado Mälk.
75. Peeter Tõru, Tallinn, toiduainetekauplus.
76. Peeter Uibo, Misso v., väikekauplus.
77. Aleksander Valdmann, Paasvere v., tuuleveski.
78. Johannes Venska, Narva v., jahu- ja saeveski.
79. Karl Visnapuu, Tartu, piimakauplus.
80. Saul Ziegelmann, Tallinn, mütsi-, kübara-, mütsiriiete- ja karusnahkade ladu.
81. Pinches Zysman, Tartu, kalade ülesostmine.

Registreeritud muudatused:

1. A. E. G. Eesti Elektri Selts p. v. Eesti osakond, Tallinn, liikvideeris oma Tartu osakonna 1. I 1930.
2. Sch. Bakscht ja Pojad, Tartu, täisühing; ühingusse täisosanikuna juure tulnud 1. I 1930 Mooses Kaplan, osakapital suurendatud Kr. 4.500.— pealt Kr. 6.000.—
3. Eesti Tööstustarvituse Kaubandusühing Max Schapiro ja Nikolai Woehrmann-Hill, Tallinn; täisühing, ühingust lahkunud 1. I 1930 täisosanik Max Schapiro; täisühing muudetud usaldusühinguks, kus täis-

- osanikuks on ainult Nikolai Woehrmann-Hill ning tegevust jätkatakse firma all: Eesti Tööstustarvituste Kaubandusühing N. Woehrmann-Hill & Co; osakapital Kr. 6.000.—.
4. Elisabet Janson, Tallinn, avas 1. I 1930 teise pesu- ja pudukaupluse V.-Kalamaja t. 26 (endine kauplus on Suurtüki t. 2).
 5. J. Kollist & Co, Pärnu, nahatööstus, täisühing; ühingu lahkunud täisosanik David Birin; ühingu osakapitaliks jääb Kr. 2.000.—.
 6. Eduard Krivelkot, Tallinn, avas 15. I 1930 Vene t. 4 tapeedi- ja linoleumi-kaupluse (maalritööstus asub Uus t. 14).
 7. A.-S. Mag. F. Kurrot & A. Benkson, Tallinn, lahkunud prokurist H. Granberg.
 8. Johannes Mespak, Tallinn, riidekauplus, avas 1. XI 29 äriosakonna S. Karja t. 3.
 9. O.-Ü. Narva Linaketramise Manufaktuuri Ühisus, end. parun A. L. Stieglitz'i Linavabrik, Tallinn, lahkunud prokurist Theodor Hirsch; prokuura volikiri antud Nikolai Birkenberg'ile.
 11. Rudolf Lepp, Tallinn, toiduainetekauplus.
 12. Mihkel Liblik, Tartu, toiduainetekauplus.
 13. Miina Liblik, Tartu, toiduainetekauplus.
 14. Albert Lust, Tallinn, toiduainetekauplus.
 15. Arnold Luts, Kugatsi v., lihakauplus.
 16. J. Magnus ja J. Ratasep, Tallinn, trükikoda.
 17. Liina Margus, Palupera v., segakauplus.
 18. Valter Miilen, Tallinn, segakauplus.
 19. Salme Mitt, Tallinn, toiduainetekauplus.
 20. Anna Neufeldt, Tallinn, kübaraäri.
 21. Artur Neumann, Tõrva, segakauplus.
 22. L. Oja ja H. Kustavus, Tartu, piimapood ja juustutööstus.
 23. Marie Pariis, Tähtvere v., talurahva-kauplus.
 24. Rahil Pirovits — Esimene Tallinna Valmisriiete- ja Mütsikauplus, Võru.
 25. Miina Priggo (Briggo), Tallinn (osakonad Tartus, Pärnus ja Viljandis), toiduainete- ja puuviljakauplus.
 26. Aleksander Prints, Tallinn, kartuli-kauplus.
 27. Elmar Prüüs, Tartu, terase-, raua- ja vär-rikauplus..
 28. S. Przemyski & Co, — Eesti-Poola Petrooleumühisus „Eestipolmin“, Tallinn.
 29. Arnold Pung, Kavastu v., segakauplus.
 30. Johan Reet, Tallinn, keemiatööstus.
 31. Jüri Rosenfeld, Tallinn, pudukauplus.
 32. Rudolf Rosenfeld, Tallinn, riide- ja pudu-kauplus.
 33. Otto Seelmann, Pärnu, saun.
 34. Anna Soe — Pruugitud asjade kauplus „Orient“, Tallinn.
 35. Carl Tamman, Tallinn, import ja eksport.
 36. Ernst Tomson, Lelle, koloniaalkauplus.
 37. Erika Veem, Rakvere, pudukauplus.
 38. Jaan Veimann, Tallinn, toiduainete-kauplus.
 39. Alviine Vilken, Narva, toiduainete-kauplus.
 40. P. Zysman & Ko, Tartu, kalade ülesost- mine.

Tegevuse lõpetamine registreeritud:

1. A. Abel & T. Unt, Pärnu Piimatalitus, Pärnu.
2. Anna Blauffeld, Tallinn, toiduainete-kauplus.
3. Hans Ersis, Tallinn, majandustarvete-kauplus.
4. Joseph Goldberg, Pärnu, riide- ja pudu-kauplus.
5. Taube Goldberg-Levin, Pärnu, majaanvetekauplus.
6. Viktor Kask, Tartu, vorstitööstus.
7. R. ja M. Klaus, Tallinn, kaitsukauplus.
8. Gertrud Koch, Tartu, naiste kübarate ja pudukauplus.
9. E. Kreek ja E. Tomson, Tallinn, kaubanduskontor.
10. Emilie Laas, Tartu, toiduainetekauplus.

Abieluvaranduse lahutamise lepingud.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	Riigi Teataja Lisa nr. nr.	Elukoht
Lilienthal, Herbert Jaani p. ja tema abikaasa Amalie Otto-Villemi t., sünd. Ellram	18. VII. 29.	R. T. L. nr. 92 22. XI. 29.	Tartu, Võru t. 34.
Sägis, Adam-Alfred Augusti p. ja tema abikaasa Julie Andrese t., sünd. Kifu	15. VII. 29	"	Tartu, Karlõva t. 75.
Dawel, Heinrich Josephi p. ja tema abikaasa Anna Juliane t., sünd.	20. X. 28.	"	Võru, Karja t. 11.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	Riigi Teat. lisa nr. nr.	Elukoht
Vald, Bernhard ja tema abikaasa Ida	4. IX. 29.	R. T. L. nr. 92 22. XI. 29.	Tartu, Turu t. 16.
Mikk, Paul Tõnise p. ja Kobar Elfriede-Alide Juhani t.	26. VII. 29.	"	Võrum., V. Roosa vald.
Tasso, Eduard Jakobi p. ja tema abikaasa Marie Hansu t, sünd. Grauweik	25. V. 29.	"	Valk, Poska t. 4.
Pevsner, Meier Jank-li p. ja tema abikaasa Bljuma Leiseri t. sünd. Wald.	4. IX. 29.	"	Tartu, Lodja 19.
Puna, Voldemar-Johannes Augusti p. ja tema abikaasa Alide Jaani t, sünd. Mogom	7. VIII. 29.	"	Tartu, Kivi 26.
Mats, Artur Joosepi p. ja tema abikaasa Alide- Helene Jaani t, sünd. Laaber	4. V. 29.	"	Tartum., Kavastu v.
Arrak, Osvald Davidi p. ja tema abikaasa Hilda Karli t., sünd. Taklaja	31. VII. 29.	"	Tartu, Tähe 67.
Hanberg, Leonhard-Eduard-Johannes ja tema abikaasa Rita Rudolfi t., sünd. Heinberg	7. VIII. 29.	"	Tartu, Soola t. 4.
Vendt, Paul Johani p. ja tema abikaasa Margot- Eleonore Jakobi t.	3. IX. 29.	"	Tartu, Tallinna t. 47.
Kangro, Eduard Karli p. ja tema abikaasa Hilda Aleksandri t.	4. VI. 29.	"	Tartu, Anne t. 11.
Koch, Jaan Jaani p. ja tema abikaasa Juuli Ado t.	6. IX. 29.	"	—
Kiisk, Juhani Jüri p. ja tema abikaasa Salme- Melanie, sünd. Piilberg	30. X. 29.	R. T. L. nr. 94. 29. XI. 29.	Tallinn, Lai t. 39-61.
Tibar, Hilda Juhani t. ja Gross, Märt Matsi p.	21. VI. 29.	"	Tartu, Narva t. 65.
Mälberg, Gustav Daviti p. ja tema abikaasa Emeline Jüri t., sünd. Sarapuu	22. II. 29.	"	Toolamaa vald.
Nõmm, Jaan Hansu p. ja tema abikaasa Emilie Johani t., sünd. Jerlon	22. VIII. 29.	"	Elva, Puiestee t. 11.
Lõhmus, August Jaani p. ja tema abikaasa Aliide Mihkli t., sünd. Mägi	1. VI. 29.	"	Avinurme v., Västriku k.
Peterson, Arthur Jakobi p. ja Leesment Linda- Emilie-Anna Jaani t.	13. V. 29.	"	1) Tartu, Vabriku t. 3-47. 2) " Lai 12-2.
Jäger, Peeter Villemi p. ja tema abikaasa Marie Jüri t., sünd. Saviak	15. VIII. 29.	"	Jõgeva al.
Kannuluik, Arnold Peetri p. ja tema abikaasa Marie Johani t., sünd. Joab	15. VI. 29.	"	Karula vald.
Lukse, Aleksander Aleksandri p. ja tema abi- kaasa Emma Gottliebi t., sünd. Pärilin	26. VII. 29.	"	Kudina v., Kaiavere as.
Sild, Jaan Jaani p. ja tema abikaasa Pauline Kristjani t., sünd. Ennukson	26. VI. 29.	"	Kaarepere v., Kassivere k.
Soosaar, Eduard Peetri p. ja tema abikaasa Elisabeth Kusta t.	23. V. 29.	"	Võru, Jüri t. 37.
Tõnisson, Jaan Jaagu p. ja tema abikaasa Liine Juhani t.	30. VII. 29.	"	Helme v., Ani t.
Tupits, Eduard Jaani p. ja tema abikaasa Anna Madise t., sünd. Jaanson	7. XI. 29.	"	Mäo v., Nurmsi k.
Tui, Arnold-Ferdinand' Mardi p. ja tema abikaasa Helmi Hansu t. sünd. Reitam	8. VIII. 29.	R. T. L. nr. 96. 6. XII. 29.	L.-Tähtvere val.
Lepp, Kristjan Kaarli p. ja tema abikaasa Maali Hindriku t., sünd. Paju	22. VII. 29.	"	Torma vald, Rassiku k.
Raudkats, August-Eduard Jakobi p. ja tema abikaasa Amanda Jakobi t.	2. X. 29.	"	Ropka v. Tartum.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Laevaomanikkude ühingu aasta-peakoosolek.

Pühapäeval, 9. veebruaril. peeti laevaomanikkude ühingu aasta-peakoosolekut. Koosolekust võttis osa ligi 90% Eesti tonnaaži esindajaist. Läänud aasta laevasõidu aruandest selgus, et see on kaugesõidus olnud rahuldav, rannasõidus aga mitte täiesti. Kaubalaevastik on kasvanud läinud aastal üle 8000 br.-reg.-tn. võrra, mida loetakse võrdlemise väikeseks. Siiski võimaldas see tõus üle 200 meremehele uut tööd. Kaubalaevastiku tegevuse resultaadinä on läinud aastal tulnud valuutat riiki „nägematu nettoeksportina“ vähemalt 4 milj. krooni.

Ühingu läinud aasta tegevusest oleks märkida: Teenistuse vahekordade lahendamine laevateenijatega, laevameistrite, raadiotelegrafistide ja tüürimeeste küsimuste lahendamine, laevasõidusse puutuvate seaduste ja määruste kohta seisukohtade võtmine; Genfi töökonverentsist ja Balti majanduskonverentsist osa võtmine, vähemate laevade minimaalprahi normid laevasõidu erinäituse korraldusest osavõtmisel. Laevaomanikkude organiseerimine ja sammud laevasõidu arendamiseks; läbikäimine rahvusvaheliste organisatsioonidega laevasõidu alal jne.

Eeloleva aasta tegevuskavas nähti ette tegevuse jätkamist, lisaks millele otsustati ühes teiste organisatsioonidega hakata välja andma laevasõidu aastaraamatut-käsiraamatut.

Tähtsaks päevakorra punktiks oli laevateenijate palganormide kindlaksmääramine 1930. a., kus ette võeti mitmeidki muudatused võrreldes eelmise aastaga, võimaluse piirides vastu tulles teenijaskonna soovidele.

Rahvusvahelise tööbüroo poolt kavatsitava te tööaja, haiguskindlustuse ja juhtkonna minimaalkompetentsi konventsiooni kavade kohta võeti seisukoht, mis peaks vastama meie majanduslikkude ja laevasõidu huvidele, tehes ülesandeks juhatusele seisukohta kindlasti kaitsta.

Laevasõidu laenude asjus tunnistati hädavaljaliseks, et Pikalaenupannga kaudu võimaldataks ligemal ajal vähemalt 300.000 kr. uut krediiti.

Purjelaevade juhtkonna küsimuse lahendamiseks otsustati samme astuda kipparite õiguste revideerimise kaudu.

Otsustati astuda ligemasse kontakti „International Shipping Federation“iga, samuti võeti seisukohad konsulite juures laevade registreeri-

mise, päästejaamade, rannasadamate, Kaunase majanduskonverentsi jne. kohta.

Ühingu juhatusesse valiti 1930. aastaks:

H. Neuhaus, O. Tiedemann, J. Loosberg, E. Masik, A. Horst, A. Vielhaack, J. Rang, A. Utov, G. Sergo.

Kandidaatideks: A. Altenbrun, A. Maanidi, J. Martinson, J. Bergman, K. Uusman. Ühingu esimeheks: H. Neuhaus, abiesimeesteks O. Tiedemann ja J. Loosberg. Asjaajajaks juhatuse liikmeks E. Masik, sekretäriks J. Akman. Revisjonikomisjon: J. Koolmeister, E. Seim, G. Otman, kandidaadid: J. Teär ja J. Onno.

Tegelikult on seega ühingu juhatuses esindatud suurem osa Eesti kaubalaevastikust, mis juhatuse tegevust kergendab.

Liikmemaks määrati 2 senti br.-reg.-tn. aurikutele ja mootorlaevadele ning 1,5 senti purjelaevadele. Laevasõidu aastaraamatu väljaandmiseks ja muudeks üldkasulisteks otstarveteks otsustati asutada ühingu juure erifond, kuhu summad tulevad koguda laevaomanikkude vabatahtlikkude annetuste kaudu aasta-aruannete tegemisel.

Koosolek kandis väga asjalikku laadi ja tundes, et meie laevaomanikkude pere on koondunud ja tunnustab ühistöö tähtsust ja vajadust.

Tartu jaama kaubakontor maksustab telefonilisi järelepärimisi.

Meile teatatakse Tartu kaupmeeste poolt, et Tartu jaama kaubakontor maksustab seal-seid kaupmehi, kes kaubakontorilt saadetiste kohalejõudmise kohta telefoniteel järele küsivad, 15-sendilise maksuga. Kaubajaama ülem seletavat, et niisugune maksuvõtmine seaduslikult olevat õigustatud. Meie arvates kaubaveo tariifimääruste § 64 aga säärase maksu võtmist ei õigusta ja siin on nähtavasti tegemist tariifimääruste valesti tõlgitsemisega.

Värske puuvilja tollimisest.

Praegu maksuva tollitariifi järgi tollitakse värске puuvilja bruttokaalu järgi, ilma et tollimisel tarat võetaks arvesse. Selle kohta on puuviljakaupmeestelt tulnud Kojale sooviavaldisi, et Koda astuks samme selle korra muutmiseks ja et värске puuvilja tollimisel senine kord muudetaks ses mõttes, et üldkaalust teatav protsent tara arvel maha arvataks. Koja II sekts. on seda küsimust kaalunud ja otsustanud selles sihis vastavaid samme astuda.

Peeglid vaateaknal.

On ammugi tehtud kindlaks, et peeglit vaateaknal on suur külgetõmbefõud. Mõõdaminejad, eriti daamid, tunnevad endid tahtmatult ligitõmmatuna, kasutades juhust, et oma edevust rahuldada. Kuidas peeglid tulevad asetada, oleneb loomulikult vaateakna iseäraldustest ja äriomaniku maitsest. Peegli asetamisel äri vaateaknale peetagu silmas, et see vaatajale näitaks väljapandud esemete tagumist külge (eriti just konfektsiooniäris). Missugust peegelklaasi aga seejuures tarvitada? Lihtne lihvimatu peegelklaas on küll odav, selle eest aga ka ebahõltselise pinnaga ja moonutab sageli vastupeegelduvaid esemeid. Pealegi puudub tal valgustusjõud, nagu on seda lihvitud peegelklaasil. Kui juba vaateaknale asetatakse peegel, siis olgu ta kristallklaasist. Peegel tuleb asetada nii, et ta ei peegeldaks tänavapilti ega võimaldaks refleksimõjude tekkimist. Peegel sobib lõppeks igasuguse erialaga kaupluse vaateaknale.

Tartu kullaseppade palve.

Asutatagu Tartu proovikoja osakond.

Möödunud aastal esitas Tartu kullaseppade ühing proovikojale palve, et Tartus avataks proovikoja osakond, kus saaks tembeldada kuld- ja hõbeasju samadel alustel, mis on maksivad kaalude ja mõõtude tembeldamisel. Sooviavaldus ei leidnud rahuldamist. Nüüd on ühing uue palvega pöördunud Kaubandus-tööstuskoja Tartu osakonna poole, et Koja kaasabil nende palve rahuldada. Kui osakonna asutamine peaks kujunema kulukaks, siis arvab ühing, et vähemalt postimaksust peaksid olema vabad saadetised, mis saadetakse proovikojale.

Kullaseppade ühing põhjendab oma palvet seega, et kuld- ja hõbeasjade Tallinna saatmisel ei saa täita kiirtellimisi, asjade proovikojale saatmine on kulukas ja halvab töö intensiivsust. Nimelt ei saa iga üksikut asja saata proovimisele, vaid tuleb oodata, kuni koguneb teatud arv asju, et siis saata korraga. Vähemad asjad kannatavad tihti saatmise tagajärjel.

Tartu äriühingonnad soovivad puhtakasunormide alandamist.

Tartu kaupmeeste ja töösturite ühisel koosolekul 3. veebr. võeti vastu sooviavaldus, et 1930. aasta puhaskasu protsentnorme tuleks alandada umbes 2 protsendi võrra, kuna halb majandusaasta on asetanud kaupmehed ja töösturid majanduslikult raskesse seisukorda. Tähen-datud sooviavaldus saadeti Kaubandus-tööstuskoja Tartu

osakonna kaudu Kaubandus-tööstuskojale Tallinna vastavate sammude astumiseks.

Helveetsia ärimehed otsivad meiega ühendust.

Neil päevil saabus ühelt Helveetsia tööstuselt kiri K.-t.-koja Tartu osakonnale, et viimane soovivatks neile mõne Eesti kaupmehe, kes võtaks enda peale esinduse kittaine „isoliidi“ peale. Asjatundjad arvavad, et ainet saab ka meil väga hästi valmistada.

„Pstm.“

Kursused avarii ja kindlustuse alalt.

Kaubandus-tööstuskoja algatuse ja sellekohaste sammude tagajärjel teatab müüd haridus- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsus, et Tallinna merekool, arvesse võttes meremeeste puudulikke teadmisi mereprotestide ja avariiküsimusis, korraldab k. a. kevadel oma õpilastele lühiajalised täienduskursused üksikute loengute kujul avarii- ja kindlustusküsimuste alal. Lektoriks kutsutakse vann. adv. abi M. Grosholm, kelle erialasse kuuluvad need küsimused.

Loengutest osavõtmine võimaldatakse piiratud arvul ka laevajuhtidele, kes ei kuulu merekooli õpilaste hulka. Palutakse meremehe-laevajuhte võtta see teatavaks ja järelepärimistega kursuste asjus pöörduda otsekohe Tallinna merekooli juhataja poole.

Näitused ja messid Poolas.

Käesoleval aastal 27. aprillist kuni 4. maini korraldatakse Poznanis rahvusvaheline kaubamess.

Samas linnas peetakse suvel ka rahvusvaheline ühendusasjanduse ja turismi näitus.

Kaubamessi kui ka ühendusasjanduse ja turismi näituse esindajaks Eestis on a.-s. „Näitus“, kes huvitatuile võib anda lähemaid andmeid kui ka informatsiooni mõlemate ettevõtete kohta.

Leedu:

Pärast läinud aasta ikaldust ja ühenduses seega tekkinud depressiooni on importöörid väga ettevaatlikud kaupade tagavaradega. Viimasel ajal on küll import suurenenud, kuid maksimine algab alles 1930. a. Palestiina sündmustel oli ka kaunis suur mõju. Harilikult investeerisid juudid igal aastal sinna suuri summasid, kuid nüüd, kus seisukord Palestiinas on selgusetu, ollakse äraootaval seisukohal ja kapitalid ei lähe sinna.

Dollar langes Leedu turul. Dollari peale vaadati alati suure aukartusega, kuid Leedu Panga loobumisel maksa dollari eest 10.— litti, algas tugev dollarite vool pankadesse. Pa-

berraha on üle 100% kaetud. Välisvaluuta tugev kasvamine ja laenude kahanemine 4 milj. liti võrra sunnivad panga juhatust diskontoprotsente alandama.

Tolliteateid.

Tollikomitee otsusi mõnede kaupade tollimise kohta.

1.

Avaldatakse teadmiseks, et tollikomitee tunnistas:

1. A. Sisseveotariifis.

Rauast käsitööriistade, mis on pakitud: a) puukarpidesse, b) raudplekist hingedega lahtikäivatesse (karpidesse) futlääridesse ja d) nahast ümbrikkudesse, nettokaaluks — puhas kaal karpideta, ümbrikkudeta ja futläärideta; karbid kui tarviliid pakkimisabinõud tollita läbilastavateks, kuna futläärid ja ümbrikud vastavalt materjali järele tollitavaks (t.-k. otsus nr. 3461 — 21. I 30. a.).

Sarvest plaadid, üle töötamata, t.-t. § 44 alla kuuluvateks, kui sarved, ainult laiaks pressitud, üle töötamata (t.-k. otsus nr. 3460 — 21. I 30. a.).

Puust saapaliist t.-t. § 61 vastava punkti alla kuuluvaks kui tislertöö (t.-k. otsus nr. 3444 — 17. I 30. a.).

Puust biljardikee, inkrusteeritud, otsas nahast ring, t.-t. § 61 p. 5 märkuse alla kuuluvaks (t.-k. otsus nr. 3435 — 10. I 30. a.).

Lihvitud valgest klaasist väikesed kivikesed, mille äärtel on augukesed niidi jaoks, määratud elektrilambi garnituuride ilustamiseks, t.-t. § 77 p. 3 alla kuuluvaks kui klaasist eraldi nimetamata teosed, lihvitud t.-k. otsus nr. 3428 — 10 I 29. a.).

Riidest kingad kummist taljala, sees paks puuvillane vooder, jalga kinistamiseks nõõride asemel klamber, sarnanevad võimlemiskingadele, t.-t. § 88 p. 3-b alla kuuluvaks kui kummist jalanõud, eraldi nimetamata — kingad (t.-k. otsus nr. 3433 — 10. I 30. a.).

Hülgerasv, puhastamata, sulfureeritud, t.-t. § 124 p. 3 märkuse alla kuuluvaks kui hülgerasv nahaparkimiseks (t.-k. otsus nr. 3442/3408 — 17. I 30. a.).

Nõel, mille silm on pikk ja niivõrra lai, et väljaõmbluse-niit läbi läheb, t.-t. § 157 p. 3 alla kuuluvaks kui väljaõmblusnõel (t.-k. otsus nr. 3453 — 17. I 30. a.).

Traktor, ilma tagumiste ratasteta, t.-t.

§ 167 p. 4 all kuuluvaks kui mittetäielik traktor (t.-k. otsus nr. 3439 — 17. I 30. a.).

Automaattelefoniliini valija t.-t. § 169 p. 1 alla kuuluvaks samal alusel kui elektrivoolu ümberjuhtijad (t.-k. otsus nr. 3441 — 17. I 30. a.).

Autobuste karosseriid, puust, värvitud ja raudpleki lisandusega ühes nahast või kunstnahast polsterdatud istmetega, kui viimased on kahtlemata autobuse karosserii osad, t.-t. § 173 p. 7-d alla kuuluvateks kui automobiilide osad, eraldi nimetamata (t.-k. otsus nr. 3443 — 17. I 30. a.).

Kookusest džuu lisandusega põrandavaip t.-t. § 192 p. 1 alla kuuluvaks kui t.-t. § 179 p. 3 nimetatud materjalidest kangas vaipade jaoks (t.-k. otsus nr. 3430 — 10. I 30. a.).

Puuvillane kardinatüll, harilik, palistatud, t.-t. § 206 p. 1-a alla kuuluvaks kui puuvillane kardinatüll, mitte asjadena (t.-k. otsus nr. 3448 — 17. I 30. a.).

Lauakellad, puust inkrusteeritud keredes, ilma instrumendita mitte lahutatavad, t.-t. § 171 p. 1 märkus 2 ja § 215 p. 2 alla kuuluvateks kui lauakellad, puust inkrusteeritud keredes, raskusega alla 1 kg., arvesse võttes § 61 p. 4 täpse teksti (t.-k. otsus nr. 3462 — 21. I 30. a.).

Tollinõukogu määras kauba (muskaatpähklid ja pipar), mille päritolukohana oli üles antud Hollandi India, üldtariifi alla, seletades, et kauba päritolu on puudulikult üles antud. Tollikomitee muutis tollinõukogu otsuse ja tunnistas kauba minimaaltollitariifi alla kuuluvaks kui Hollandi Indiast pärit oleva, arvesse võttes, et kaubakäsutaja poolt esitatud spetsifikatsioonist see asjaolu küllalt selgesti järgneb ja Eesti-Hollandi kaubalepingu art. 4 nõuetele ka vastab (t.-k. otsus nr. 3464 — 21. I 30. a.).

2.

1) Avaldatakse teadmiseks ja käsitamiseks välisministreeriumi administratiivosakonna kiri 17. I 30. a. nr. 411 — K. päritolutunnistuste legaliseerimise vormi kohta:

Kuna tolliasutustel arusaamatusi on olnud päritoludokumentide legaliseerimise vormilik-

kuste suhtes, siis palume teadmiseks võtta, et päritolutunnistuste harilikuks legaliseerimise vormiks on:

„Nähtud E. V. saatkonnas (konsulaadis) NN linnas. Saatkont (konsulaat) tõendab seega, et käesolev päritolutunnistus on välja antud NN linna tolliameti (kaubakambri jne.) poolt, kes on õigustatud sarnaseid dokumente välja andma, ja et sel leiduvad tolliameti (kaubakambri jne.) juhataja allkiri ja pitsat on õiged.

NN linnas.....

Allkiri

Kuid on tarvilisel välismaa eeskujul ka lihtsam vorm:

„Nähtud E. V. saatkonnas (konsulaadis) NN linnas.

Kuupäev. Allkiri“

Mõlemat liiki märkused tuleb võtta õigetena. Tsviilkohutpidamise seaduse § 464 ja 465,

mille järele välismaal antud dokument ainult siis on õige, kui kinnituse märkuses öeldud, et dokument on välja antud kohta peal maksvate seaduste järele, ei käi päritolutunnistuse legaliseerimiste kohta, mis sünnivad erikokkulepete alusel ja mida võidakse nendega ka ära muuta.

3.

Muudan tollidirektori ringkirja nr. 37 — 11. V 26. a. osaliselt ja teatan, et ringkirjas nimetatud kartulite väljaveol pole vaja nõuda põllutööstusteeringi poolt väljaantavat luba kartulite väljaveo õiguste kohta.

Õiendus: Tollidirektori ringikiri nr. 70 — 20. X 28. a.

Alus: Kartuliveo kontrolli seaduse muutmise seadus („R. T.“ nr. 81 — 26. a.).

Alla kirjutanud maksudevalitsuse direktor H. Kukkk.

Ettevõtete tegevusest.

Tartu suuremaid tööstuslikke ettevõtteid.

T. P—k.

A.-S. Tartu Pärmivabrik.

Võttes lähema vaatluse alla Tartu tööstuslikud ettevõtted, köidab kõigepealt tähelepanu a.s- Tartu Pärmivabrik ja selle juures tegutsev „Vesiravila“. Tartu Pärmivabrik on vanemaid Tartu tööstuslikke ettevõtteid ja tühtlasi ka, kuni viimase ajani, ainuke sellelaadiline Eestis.

A.-s. Tartu Pärmivabrik on asutatud 1888. a. Ettevõtte töötab praegusel ajal 48 milj. sendilise põhikapitaliga. Vabriku sisseseade väärtus tõuseb üle 30 milj. sendi, peale selle on tal veel suuremad kinnisvarad, nagu maa-alad, hooned jne.

Dividendi on makstud 4—8 %. Töölisi on üle 30, peale selle ametnikud ja meistrid.

Tartu Pärmivabriku senisest tegevusest anab ülevaate alljärgnev andmestik:

30. VI 1909. a. — 30. VI 1919. a.

on vabriku poolt tarvitatud tooresmaterjali kokku 10.500 tn. (sellest otri 6702 t., rukkeid 1991 t. jne.). Sama aja jooksul on pärmi müüdnud 3.330.333 kg. ja piiritust (peamiselt denaturkat) 1.700.425 liitrit.

Järgneva kümne aasta kestes,

30. VI. 1919. a. — 30. VI 1929. a.

on töötatud ümber toormaterjali kokku 3098 tn.; pärmi müüdnud 1.520.000 kg. ja piiritust saadud 422.000 liitrit.

Nagu ülaltoodust näeme, on ettevõtte tegevus iseseisvusaastail tunduvalt langenud (üle 50 %). Vabriku tegevuse tagasimineku viimase

aastakümne jooksul on põhjendatud sellega, et kuni 1919. aastani oli tööstusel võimalik saata oma saadusi väljapoole kodumaa piire, nüüd aga on väljavedu täiesti jäänud ära. Eestit ümbritsevad riigid on küllaldaselt varustatud omamaa kaubaga, väljavedu kaugematesse riikidesse on aga samuti võimatu.

Vabriku mitmekümne aastasesse tegevusse heites pilgu on huvitav märkida, et pärmi tarvitamine on liigagi rahva üldisest jõukusest. Nii tarvitati meil pärmi väga ohtralt 1922.—24. aastail, teatavat püsivust näitavad vaid viimased aastad. Siinjuures olgu veel tähendatud, et teised rahvad, isegi meie naabrid soomlased ja lätlased, tarvitavad pärmi palju rohkem, mis on arusaadavalt seletatav seega, et teised söövad rohkem saia kui meie.

Pärmivabrikuid on aga mujal, võttes aluseks rahvaarvu, vähem kui Eestis. Nii tuleb Soomes ja Lätis ühe pärmivabriku kohta umbes 1 milj. elanikku, meil poole vähem.

Peatudes Tartu pärmivabriku sisseseade juures pean piirduma kahjuks mõne üldise viskega, kuna kogu sisseseade hulk ja seadiste tegevuskäik on seevõrd suur ja keeruline, et selle kirjeldus nõuaks laiemat ruumi kui lubavad seda ajakirja kitsad veerud.

Ettevõtte asub liigagi avarais ruumes, kus valitseb eeskujulik puhtus, kord ja kus on ohtrast

ti valgust ja õhku. Seda kõike võimaldavad aga korralikult tsementeeritud põrandad, hea ventilatsioon ja otstarbekohaselt sisseseatud oma veevärk. Osa ruume on kaetud õlivärviga, kuid on ka töötube, kus seinu ehivad peegel-valged šamottkivid. Nende ridade kirjutajal oli juhus tutvuda vabriku siseruumega just ajal, mil kogu ettevõttes oli käimas kibe ruumide puhastus ja pesemine — töö lõpul.

Mis puutub seadistesse, siis on need täiesti ajakohased ja vabriku tehnilise külje täiendamine on leidnud aset alatasa. Peaseadisteks on mitmesugused aparaadid, täiesti uued ja moodsad Alfa-Laval tsentrofugaal-masinad, vähemad ja suuremad seadised, tõrred, 2 suurt käärimisvanni, filteraparaadid, pärmipressid, külmutusmasinad jne. Tähelepanu köidab veel hiiglasuur torustik, mis on siin ja seal leidnud aset. Et pärmivalmistusel on kohaseimaks torude metalliks vask, siis on vabrikul üksi vasktorusid üle 1000 puuda.

Jõujaamas on 2 suurt aurukatelt (60 h.j.) ja elektrimootorid.

Et pärmivalmistus kuulub aktsiisi ja erilise kontrolli alla, siis on tööstuses seatud üles veel 3 suurt kontroll-aparaati. Peale muu on ettevõttel veel hiiglasuur linnasekelder — üle 800 m² pindalaga.

Pärmivalmistus vältab 12—13 päeva. Aasta keskmine toodang on 150.000 kg.

Pärmitööstuse kõrval töötab veel piirituse puhastuse tööstus, mis asub eraldatud hoones. Piirituse puhastuse alal on seadisteks peamiselt filteraparaadid, puhastusele tuleb aga riigipiiritus. Tartu Pärmivabriku poolt on riigipiiritust puhastatud üle 4 milj. kraadi.

Pärmivabriku ja piirituse puhastuse tööstuse juures tegutseb veel väga edukalt A.-s. Tartu Pärmivabriku päralt olev „Vesiravila“ — mille juhatajaks on üldiselt tuntud hr. prof. Puusepp.

Tartu Pärmivabriku „Vesiravila“ asub samas hoones, kus pärmivabrik. Vesiravila avati Tartu Pärmivabriku poolt 27. veebr. 1926. a.

Vesiravila on varustatud eeskujuliku ja ajakohase sisseadega, mille väärtus on 6—7 milj., vastavaid aparaate on umbes 5 milj. eest.

Ravimine toimub pärmivedeliku, söehappe, hapniku ja teiste arstiliste vannega, elektriga, valgusega (kõrguspäike), mitmesuguse massaažiga ja arstilise gümnaastikaga. Haigla päralt on avarad, õhu- ja päikeseküllased ruumid, missuguseid on üle kahekümne, nagu vanni-, dušikabiinid, puhke- ja lamamissaalid — kõik damidele ja härradele eraldi. Haigla juures on veel pansion, kus on ruumi ligemale 20 ravialusele.

Nüüd, kus hiljuti lõpetati põhjalikud remont- ja puhastustööd, jätab ravila eriti meeldiva ja ligitõmbava mulje. Hool pühtuse üle näikse olevat Tartu pärmivabrikantidel isesuguseks meeldivaks haiguseks. Ravila leiab hoogsat kasutamist, eriti suvekuul, päevas üle 100 inimese, talve ajal on ravialuste arv üle 20.

Lõppeks ei saa jätta tähendamata, et vana kuulsusega ja kindla tarvitajate ringkonnaga pärmivabrik on suutnud ka ravilale tõmmata tähelepanu. Nii on haiglas olnud ravimisel peale omamaalaste ravialuseid Tampere, Kovnost, Stokholmist, Berliinist, Riia, Vilnost ja mujalt.

Turgude ülevaade.

Toiduainete turg.

	London.		Pärnu H. D.	£	52.0
12. II. Nisu, kaal—496 Ingl. nl.			Slanetz U/A Medium	"	60.0
Northern Manitoba	£	48/—	Bacon, kaal 112 Ingl. n.		
Hard Winter	"	43/—	Iiri	sh.	118.0—133.0—
Rosario Santa	"	41/9	Daani	"	103.0—110.0—
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.			Kanada	"	104.0—103.0—
Manitoba	"	34/—	Hollandi	"	94.0—105.0—
Austraalia	"	31/6	Munad, kaal — 120 Ingl. naela		
Kansas	"	34/—	Inglise	"	21.0—23.0
Odrad, Kanada Nr. 3, kaal —			Daani	"	15.0—18.6
370 Ingl. naela.	"	25/9	Või hinnad on kaupade nimekirjas		
California, kaal — 424 Ingl.			Austraalia	"	— —
naela	"	35/—	Uus-Merimaa	"	— —
Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela			Daani	"	— —
La Plata		14/9	Läti	"	— —
Canada Nr 2	"	—	" soolatud	"	— —
Donau	"	—	Eesti	"	— —
8. II. Linad, cif.			" soolatud	"	— —
Riga Livonian Z. K.		56.0			

Hamburg.

12. II. Nisu.

Sisemaa, tonni eest	Rmk.	254—256
Manitoba, cif 100 kg. eest term.	fl.	13.25
Western II, cif 100 kg. eest loco.	"	—
Hard Winter II, 100 kg. eest termiin	"	12.50
Ameerika jahu, 100 kg. eest termiin	\$	6 ³ / ₄ —7 ³ / ₄

Ruki.

Sisemaa, tonni eest loco	Rmk.	162—164
------------------------------------	------	---------

Kaerad.

Sisemaa, tonni eest	"	160—162
-------------------------------	---	---------

10. II. Odrad, suve

Sisemaa, tonni eest	"	170—192
-------------------------------	---	---------

Odrad, talve

Sisemaa, tonni eest	"	150—152
-------------------------------	---	---------

12. II. Suhkur.

Hollandi, laadimisel	£	10/11 ²
C. S. R. — do —	"	9 7/12
Java valge, veebr., märts	"	11/—
Poola, laadimisel	"	8/9
Riis, Burmah II, 50 kg. eest	"	—
Rasv.		
American Purelard eest	\$	27 ³ / ₄
Steamlard	"	27 ¹ / ₄

Või, hinnad on kaupade nimekirjas.

Sisemaa või I sort	Rmk.	—
" " II "	"	—
" " III "	"	—
Eesti	"	—
Läti punane	"	—
" must	"	—
Uns Merimaa	"	—
Siberi	"	—

Välisbörsid.

	L O N D O N											
	31. I	1. II	3. II	4. II	5. II	6. II	7. II	8. II	10. II	11. II	12. II.	
Frank	123.97	123.98	123.98	123.98	124.01	124.03	124.07	124.12	124.17	124.19	124.14	
Dollar	4.8650	4.8646	4.8635	4.8632	4.8635	4.8646	4.8650	4.8647	4.8628	4.8625	4.8616	
Rootsi kroon	18.12 ³ / ₄	18.11 ⁵ / ₈	18.12 ³ / ₈	18.12 ¹ / ₈	18.12 ¹ / ₄	18.12 ⁵ / ₈	18.13 ¹ / ₄	18.13 ¹ / ₄	18.13	18.13	18.13 ³ / ₈	
Daani kroon	18.19 ¹ / ₈	18.19 ¹ / ₄	18.19 ¹ / ₄	18.19 ¹ / ₄	18.19 ¹ / ₈	18.19 ¹ / ₈	18.19	18.18	18.17	18.17 ¹ / ₄	18.16 ⁷ / ₈	
Norra kroon	18.208	18.21	18.21	18.21	18.21	18.21	18.21 ¹ / ₈	18.21	18.21 ¹ / ₈	18.21 ¹ / ₈	18.21	
Saksa mark	20.36 ⁵ / ₈	20.36 ¹ / ₄	20.358	20.368	20.367 ⁷ / ₈	20.36 ³ / ₈	20.36	20.36	20.36 ² / ₈	20.37	20.37 ¹ / ₈	
Soome mark	193.55	193.52	193.55	193.40	193.40	193.52	193.52	193.47	193.47	193.45	193.36	
Floriin	12.1218	12.1243	12.1162	12.1150	12.1175	12.1193	12.1206	12.1206	12.1231	12.1246	12.1275	
Liira	92.98	92.94	92.91	92.90	92.89	92.92	92.93	92.91	92.90	92.90	92.91	
Helveetsia fr.	25.21 ¹ / ₈	25.21 ⁷ / ₈	25.21 ¹ / ₄	25.20 ¹ / ₈	25.19 ¹ / ₄	25.19 ⁷ / ₈	25.19 ⁵ / ₈	25.19 ³ / ₈	25.198	25.198	25.20	
Čehhosl. kr.	164.43	164.50	164.43	164.37	163.94	164.31	164.37	164.37	164.37	164.31	164.31	
Belgia frank	34.94 ⁵ / ₈	34.94	34.92 ¹ / ₄	34.90 ³ / ₄	34.90 ³ / ₄	34.90 ¹ / ₄	34.90 ⁷ / ₈	34.90 ⁵ / ₈	34.90 ³ / ₈	34.90 ¹ / ₄	34.898	
Sillingid	34.56	34.56	34.57	34.56	34.55	34.54	34.54	34.55	34.60	34.54	34.53	
Pengo	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	27.78	
Latt	25.22	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.21	
Litt	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	
Cerv.	9.46	9.46	9.46	9.46	9.46	9.46	9.46	9.46	9.46	9.46	9.46	
Eesti kroon	18.20	18.20	18.20	18.21	18.21	18.21	18.20	18.20	18.20	18.22	18.21	
Höbe p/unts	20. d.	20 ¹ / ₈	20 ³ / ₁₆	19 ¹⁵ / ₁₆	20.—	20 ¹ / ₈	20 ¹ / ₁₆	20 ⁷ / ₁₆	20 ³ / ₁₆	20 ³ / ₁₆	20 ¹ / ₄	
Plaat. p/unts								215/—				
Kuld p/u.												

	B E R L I N											
	31. I	1. II	3. II	4. II	5. II	6. II	7. II	8. II	10. II	11. II	12. II	
Naelsterling	20.365	20.357	20.357	20.362	20.364	20.364	20.362	20.361	20.367	20.371	20.37	
Frank	16.43	16.43	16.425	16.425	16.42	16.415	16.405	16.405	16.40	16.40	16.405	
Dollar	4.186	4.1855	4.1855	4.188	4.1875	4.1865	4.1850	4.1855	4.1875	4.189	4.1905	
Rootsi kroon	—	112.33	112.32	112.37	112.38	112.34	112.29	112.29	112.32	112.32	112.36	
Daani kroon	111.81	111.94	111.94	111.96	111.98	111.96	111.94	112.01	112.10	112.10	112.10	
Norra kroon	111.81	111.81	111.80	111.82	111.83	111.81	111.81	111.79	111.81	111.83	111.85	
Soome mark	10.518	10.518	11.52	10.527	10.526	10.525	10.524	10.522	10.523	10.531	10.533	
Floriin	168.01	167.93	168.00	168.07	168.11	167.97	167.97	167.98	168.—	168.02	167.94	
Liira	21.895	21.895	21.905	21.92	21.925	21.91	21.90	21.905	21.92	21.93	21.93	
Helveetsia fr.	80.56	80.725	80.71	80.815	80.85	80.81	80.70	80.805	80.815	80.845	80.88	
Čehhosl. kr.												
Belgia frank	58.285	58.27	58.30	58.32	58.34	58.335	58.33	58.325	58.34	58.345	58.37	

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavaate kaupade nimekirjad ja hinnad (en gros).		Kroonid.
Jahud: nisu, pehme, Ameerika	Kroonid.	Ölikoogid, linaseemne 100 kg. 18.00
ja Inglise	100 kg. 46.00—48.00	„ päevalille „ 18.20
„ sõre, Ameerika	„	„ suhkrupeedi „ 9.00
ja Inglise	„ 46.00—47.00	„ kookus „ 17.20
„J. Puhk ja Pojad“ suurveski	„	Jahu, päevalille „ 18.50
Jahu: rukki „	12.50—13.40	Segajõutoit I s. „ 16.90
rukkipütil „	20.00—21.00	„ II s. „ 13.50
nisu, pehme —	„	Soja tangud „ 17.50
sõre „	37.00—47.50	Nisukliid „ 9.45—10.00
„J. Puhk ja Pojad“ suurveski	„	Puuvillane riie, Bjas netto . . . meeter 0.57—0.72
saadused. Hinnad arvatud 50	„	„ Mitkal „ 0.44—0.53
klg. eest ühes valge puuvil-	„	Lina, Petseri saatejaam . . . 1000kg. 9.45—9.15
lase kotiga.	„	„ Võru „ 884.50
Pütilijahu:	„	„ Liivi „ 854.00
Rukkipütil patent (à 50 kg.)	25.00	„ Tartu „ 854.00
harilik	—	Kivisüsi, auru, Yorkshire,
„Eesti Parem“ saiajahu à 50 kg.	45.00	2 korda pestud . . . 1000 kg. 29.50—30.50
„Kalev“ „	42.50	„ „ Newcastle „ 28.50—29.50
„Taara“ „	41.00	„ sepa „ 30.50—31.50
„Kungla“ „	39.50	Koks, kütte „ 44.00—45.00
„Sampo“ „	37.00	Koks, gaasi, Tall. gaasivabrik „ 35.00—40.00
Manna „	48.50	Põlevkivi, I sort A fr-ko Kohtla j. „ 6.10
Granular „	44.50	„ I „ B „ 5.50
„ poolsõre „	47.00	„ II „ B „ 4.90
„ sõre „	47.50	„ III „ „ 2.75
A/S. Rotermanni teh.	100 kg.	„ fenolaat, netto 100 kg. 9.50
Jahu: rukki „	12.80—14.20	„ gudron, brutto „ 12.25
„ „ pütil „	19.50—20.00	„ pigi „ 11.25
„ nisu, pehme — sõre „	35.90—46.90	„ tooresõli, netto „ 9.25
Nisu, Eesti „	22.60—23.20	„ mootornafta „ 10.—
Rukis, Eesti „	11.60—12.20	Kütteturvas (Riigi turbatööst.) 1000 kg. 12.85
„ Saksamaa „	11.00—11.30	Raud, sordi 100kg. 14.85—16.00
„ Poola „	10.75—11.—	„ vits „ 17.00—28.00
Kaerad, toidu, Eesti „	10.70—11.00	„ plekk „ 18.00—28.00
„ Saksamaa „	—	„ plekk, tsingitud „ 34.00—37.00
Odrad, õlle, kodumaa „	15.55	„ talad „ 14.00
„ toidu „	14.00—14.30	Teras, Inglise „ 75.00—100.00
„ Eesti „	—	„ Saksa „ 75.00—150.00
Herned, rohelised „	31.——32.—	„ vedru „ 27.50—30.50
Riis, Burma II „	37.00—37.50	„ tööriistade „ 73.25—85.40
Kartulid, eksport „	3.80—4.80	„ talla, ree „ 17.70—18.00
„ piirituse „	3.10—3.50	Inglitina „ 475.—
Kartulitärklis „Superieur“ „	31.50—33.—	Seatina „ 62.00—64.00
Siirup, kartuli, 42% „	40.—	Vaskplekk, punane „ 200.00—220.00
Glükoos „	38.—	„ valge „ 185.00—220.00
Või, eksport, I sort 1 kg. 2.60—2.65	„	Tsinkplekk „ 90.00—95.00
Margariin, välismaa „	1.17—1.22	Masinaõli, „ 27.00—28.00
„ kodumaa „	1.09—1.15	„ Poola „ 24.40—26.80
Kaseiin, Eesti 100 kg. 70.——75.—	„	„ Ameerika „ 29.00—31.50
Juust „Schweitsi“, kodumaa 1 kg. 1.75—1.90	„	Mootorõli „ 35.40—42.70
Munad, eksport, I s. (kast 360 tk.) kast —	„	„ Poola „ 33.50—39.60
Kakao, Hollandi 1 kg. 1.30—1.75	„	Autoõli, Ameerika „ 39.65—103.70
„ Inglise „	1.25—1.45	„ Poola „ 45.75—61.00
Kohv, Rio, Santos „	2.30—2.50	Linaseemneõli „ 90.00—92.00
„ Kesk-Ameerika sordid „	3.10—4.60	Värnits „ 90.50—92.00
Tee, laht., Orange Pekoe, Tseilon „	5.20—5.65	Tsilindriõli, Ameerika „ 34.00—35.00
„ „ Orange Pekoe, Java „	4.00—5.00	„ Vene 280 ⁰ „ 33.00
„ „ Moning, Hiina „	4.10—4.70	„ „ 3200 „ 65.00—70.00
Suhkur, peenike, valge, Saksam. 100 kg. —	„	„ Ameerika 280 ⁰ „ 31.50—36.60
„ „ „ C.-Slov. „	32.00	„ „ 320 ⁰ „ 44.00—54.90
„ „ „ Poola „	30.50—31.00	Nafta, Vene „ 12.50—13.00
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun	„	„ Ameerika „ 11.90—12.50
jaam Irboska ja Narva	„ 3.40	„ Poola „ 12.20
Saksa „	3.40	Petrooleum, Vene, sisternid ja
Heeringad, Yarmouth, Matties tünn	—	vaadid „ 19.20—20.35
„ Schoti Matties „	40.00—48.00	„ Am., sistern. ja vaadid „ 19.20—20.35
Heeringad, Schoti Matfulls tünn 42.00—50.00	„	Bensiin, Vene „ 44.15
„ Islandi „	23.00—25.00	„ II sort „ 41.40
Liha, „sea, I sort 1 kg. 1.0—51.15	„	Bensiin, Ameerika 100 kg. 44.15
Liha, looma, I sort 1 kg. 0.45—0.65	„	Eesti traktorbensiin 16.20—17.00

A/S. Tartu Pärmivabrik.

Asut. 1883. a.

Produksioon üle 15 milj. klg. pärimi.
Suuremad auhinnad välis- ja sisemaa näitustelt.

Remondi lõpetamise järele on A.-S. Tartu Pärmivabriku

„VESIRAVILA“ — Tartus

uuesti avatud äripäevadel 12 p. — 8 õ.

A.-S. Kauba Pank, Tartus

Suurturg nr. 12, oma majas. Telef. 9 ja 209.

Äriseis 31. detsembril 1929. a.

Aktiva.

Passiva.

Kassa ja jooksv. arved teist. pankades	147.644.64
Väärtpaberid ja välisraha . .	25.095.02
Diskonteeritud vekslid, konto- korrent ja garantiilaenu	1.894.807.52
Korrespondendid „Loro“	27.700.80
„Nostro“	16.122.82
Liikumata ja liikuv varandus	204.070.—
Makstud %/0 ja komisjon	168.068.81
Jooksvad kulud	64.624.57
Muud aktivad	43.636.51
	<u>2.591.770.69</u>

Põhikapital	200.000.—
Tagavarakapitalid	145.872.47
Hoiusummad	1.244.241.05
Korrespondendid „Loro“	32.645.50
„Nostro“	41.511.73
Laenu teistes pankades	555.971.95
Saadud protsendid ja komisjon	259.133.34
Muud passivad	112.394.65
	<u>2.591.770.69</u>

Inkasso dokumendid Kr. 56.573.50.

Võtab raha hoiule. Annab laenusid. Toimetab kõiki pangaoperatsioone.
Kinnitus A.-S. „Eesti Lloid“ peaagentuur.
Juhatus.

Väljaandja Kaubandus-tööstuskoda.

Tall. E. Kirj.-Üh. trükikoda, Pikk t. 2

Vastutav toimetaja H. Anto.